

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Prozodická analýza textu (1A/B, 13A/B)

Prosodic Analysis of the Text (1A/B, 13A/B)

OLOMOUC 2016 Simona Richterová

vedoucí diplomové práce: Doc. Mgr. David Uher, PhD.

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
RICHTEROVÁ Simona	Řadová 882, Podivín	F12751

TÉMA ČESKY:

Prozodická analýza textu (1A/B, 13A/B)

TÉMA ANGLICKY:

Prosodic Analysis of the Text (1A/B, 13A/B)

VEDOUcí PRÁCE:

Mgr. David Uher, PhD. - ASH

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Čínský jazyk má velice spleťtý prozodický systém, což dokazuje jak hierarchie členění vět na kóla, segmenty či slabiky, tak i stupnice prominence jednotlivých slabik. Při jazykové komunikaci je třeba těmto suprasegmentálním jevům věnovat zvýšenou pozornost. Čínština, jakožto tónového jazyka, se to týká o to více. Špatné členění řeči, chybná intonace či nesprávná výslovnost znělých a neznělých hlásek v promluvě okamžitě odhalí nerodilého mluvčího. Právě na problematiku prozodických rysů čínštiny se zaměřím ve své bakalářské práci. Nejdříve popíšu základní prozodické charakteristiky čínštiny. Podrobné analýze pak podrobím text dlouhý celkem 1117 slabik, jež je součástí Učebnice čínské konverzace doc. Davida Uhra. Zaměřím se na výše zmíněné lineární členění textu a zjistím průměrné délky vět, kól a segmentů mého korpusu. V rámci rytmického členění se budu zabývat strukturou segmentů a kól. Určím procentuální zastoupení jednoiktových a dvojičtových segmentů v mém vzorku a zjistím, zda se jedná o descendentní, ascendentní či akronymický charakter rytmického sledu. Bude mě zajímat prominence jednotlivých slabik, konkrétně to, zda se jedná o slabiky zdůrazněné tónické, plně tónické, slabiky s oslabenou prominencí či slabiky atónické. Současně se zaměřím na to, zda se jedná o slabiky iktové, tedy arze či neiktové (theze).

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

- 1) ŠVARNÝ, Oldřich. Učební slovník jazyka čínského I-IV. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 1998-2000. 4 sv. (I. díl. 1998. lxxiii+grafy (50) + 289 s. ISBN 80-7067-907-7.; II. díl. 1999. s. 290-799. ISBN 80-7067-987-5.; III. díl. 1999. s. 800-1311. ISBN 80-244-0071-5.; IV. díl. 2000. s. 1312-1731 + 96 + 22 + xxxi. ISBN 80-244-0213-0.)
- 2) ŠVARNÝ, Oldřich a kol. Hovorová čínština v příkladech I-IV. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1998. 4 sv. (I. díl. 237 s. ISBN 80-7067-817-8.; II. díl. 237 s. ISBN 80-7067-818-6.; III. díl. 251 s. ISBN 80-7067-819-4.; IV. díl. 313 s. ISBN 80-7067-820-8.)
- 3) ŠVARNÝ, Oldřich a UHER, David. Hovorová čínština: úvod do studia hovorové čínštiny. 2., přeprac. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. 190 s. ISBN 80-244-0298-X.
- 4) ŠVARNÝ, Oldřich a UHER, David. Prozodická gramatika čínštiny. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 163 s
- 5) TĚSITELOVÁ, Marie. Kvantitativní lingvistika. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. 187 s.
- 6) UHER, David, Xuemin LIU a Jakub VYKOUKAL. Učebnice čínské konverzace. Vyd. 1. Praha: Leda, 2007. ISBN 978-80-7335-109-0.

Podpis studenta:

Datum:

Podpis vedoucího práce:

Datum:

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou prací na téma *Prozodická analýza textu (1A/B, 13A,B)* vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího práce a uvedla veškeré použité prameny a literaturu.

V Olomouci dne:

Podpis:.....

Anotace:

Čínský jazyk má velice spletitý prozodický systém, což dokazuje jak hierarchie členění vět na kóla, segmenty či slabiky, tak i stupnice prominence jednotlivých slabik. Při jazykové komunikaci je třeba těmto suprasegmentálním jevům věnovat zvýšenou pozornost. Čínštiny, jakožto tónového jazyka, se to týká o to více. Špatné členění řeči, chybná intonace či nesprávná výslovnost znělých a neznělých hlásek v promluvě okamžitě odhalí nerodilého mluvčího. Právě na problematiku prozodických rysů čínštiny se zaměřím ve své bakalářské práci. Nejdříve popíšu základní prozodické charakteristiky čínštiny. Podrobné analýze pak podrobím text dlouhý celkem 1117 slabik, jež je součástí Učebnice čínské konverzace doc. Davida Uhra. Zaměřím se na výše zmíněné lineární členění textu a zjistím průměrné délky vět, kól a segmentů mého korpusu. V rámci rytmického členění se budu zabývat strukturou segmentů a kól. Určím procentuální zastoupení jednoiktových a dvojiktových segmentů v mém vzorku a zjistím, zda se jedná o descendentní, ascendentní či akronymický charakter rytmického sledu. Bude mě zajímat prominence jednotlivých slabik, konkrétně to, zda se jedná o slabiky zdůrazněně tónické, plně tónické, slabiky s oslabenou prominencí či slabiky atónické. Současně se zaměřím na to, zda se jedná o slabiky iktové, tedy arze či neiktové (theze).

Klíčová slova: prozodická transkripce, lineární členění, iktus, rytmus, segment, kolón

Resumé výsledků: Analyzovaný vzorek se skládá z 221 vět, 269 kól, 392 segmentů, 862 slov a 1117 slabik. Jednosegmentální kóla jsou nejčastěji zastoupena akronymickým rytmickým sledem. V dvousegmentálních kólech se nejčastěji objevuje kombinace dvou descendentních sledů. Průměrná rychlost promlvy činí 119,60 slabik za minutu.

Souhrn bakalářské práce: 61 stran, 56 733 znaků, 10 titulů použité literatury

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu mé práce doc. Davidu Uhrovi, PhD. za trpělivé vedení, vstřícný přístup a cenné rady při zpracování tématu.

Obsah

1. Úvod.....	12
2. Teoretická část	13
2.1 David Uher	13
2.2 Lineární větné členění	14
2.3 Sedm stupňů prominence.....	15
2.4 Rytmické členění	15
2.4.1 Iktovost slabik.....	16
2.4.2 Descendentní rytmus.....	16
2.4.3 Ascendentní rytmus	17
2.4.4 Akronymický rytmus	17
3. Praktická část.....	18
3.1 Korpus	18
3.1.1 Metody pro zhotovení korpusu	18
3.1.2 Výsledná podoba korpusu.....	19
3.2 Rychlost promluvy	33
3.3 Analýza lineárního členění textu	34
3.3.1 Délka analyzovaného vzorku.....	34
3.3.2 Průměrná délka věty	35
3.3.3 Průměrná délka kóla	36
3.3.4 Průměrná délka segmentu	36
3.4 Analýza rytmického členění textu	38
3.4.1 Rytmy a ikty v segmentech.....	38
3.4.1.1 Jednoslabičné segmenty	38
3.4.1.2 Dvojslabičné segmenty.....	39
3.4.1.3 Trojslabičné segmenty.....	40
3.4.1.4 Čtyřslabičné segmenty.....	43
3.4.1.5 Pětislabičné segmenty	45
3.4.2 Vyhodnocení rytmů a iktů v segmentech	47
3.4.3 Rytmy v kólech.....	49
3.4.3.1 Jednosegmentální kóla.....	50

3.4.3.2	Dvousegmentální kóla	52
3.4.3.3	Třísegmentální kóla	53
3.4.3.4	Čtyřsegmentální kóla	54
3.4.3.5	Vyhodnocení nejfrekventovanějších kombinačních vzorců.....	54
3.4.3.6	Poloha rytmického sledu v rámci kóla	55
4.	Závěr	57
5.	Resumé	59
6.	Seznam pramenů a použitých zdrojů	60
6.1.	Prameny	60
6.2.	Literatura	60
6.3.	Elektronické zdroje.....	60

Seznam tabulek a grafů

Tabulky:

Tabulka č. 1: Rychlost promluvy

Tabulka č. 2: Délka jednotlivých lekcí

Tabulka č. 3: Průměrná délka vět v jednotlivých lekcích a v celém textu

Tabulka č. 4: Průměrná délka kól v jednotlivých lekcích a v celém textu

Tabulka č. 5: Průměrná délka segmentu v jednotlivých lekcích

Tabulka č. 6: Dvojslabičné segmenty

Tabulka č. 7: Pětslabičné segmenty

Tabulka č. 8: Celkové zastoupení rytmických sledů v analyzovaném vzorku

Tabulka č. 9: Velikost kól

Tabulka č. 10: Rytmické sledy dvousegmentálních kól

Tabulka č. 11: Pozice sledu v kólu

Tabulka č. 12: Pozice jednotlivých typů rytmů v rámci kól

Grafy:

Graf č. 1: Procentuální poměr 1- až 5- slabičných segmentů z celkového počtu 392 segmentů

Graf č. 2: Zastoupení trojslabičných segmentů podle polohy iktu

Graf č. 3: Zastoupení trojslabičných segmentů podle typu rytmu

Graf č. 4: Zastoupení čtyřslabičných segmentů podle polohy iktu

Graf č. 5: Zastoupení čtyřslabičných segmentů podle typu rytmu

Graf č. 6: Slabičné zastoupení jednoiktových segmentů

Graf č. 7: Slabičné zastoupení dvojiktových segmentů

Graf č. 8: Celkové zastoupení rytmických sledů v analyzovaném vzorku

Graf č. 9: Rytmické sledy v jednosegmentálních kólech

Graf č. 10: Nejčastější typy rytmického sledu v kólech

Seznam zkratek

A	ascendentní rytmický sled
D	descendentní rytmický sled
K	akronymický rytmický sled

Ediční poznámka

K přepisu čínských znaků do latinky byla v této práci použita abeceda pīnyīn. Pro větší přehlednost je pro prozodickou transkripci používán font Courier New. Všechny čínské znaky jsou v práci uvedeny ve zjednodušené formě (jiǎntǐzì 简体字).

1. Úvod

Pro nás, coby mluvčí evropského jazyka, je velice obtížné naučit se plynule hovořit jazykem, ve kterém se vyskytují tóny. Výška těchto tónů, rychlost promluvy, melodie řeči nebo také přízvuk jsou velmi důležitými faktory, kterým by měl student čínštiny věnovat zvýšenou pozornost.¹ Nedokonalosti v podobě chybné intonace slabik, špatného členění řeči či nesprávné výslovnosti znělých a neznělých hlásek mohou okamžitě odhalit nerodilého mluvčího. Problematice prozodických rysů čínštiny zasvětil svůj život profesor Oldřich Švarný.² Spolu s docentem Davidem Uherem vydali velmi přínosné odborné publikace popisující prozodický systém moderní hovorové čínštiny, jež značně napomáhají hlouběji pochopit a osvojit si základní prozodické jevy.³

Dosavadní poznatky o prozodické analýze jsem měla možnost získat z materiálů výše uvedených autorů a z diplomových prací starších studentů.

Hlavním podkladem pro tuto práci se stal text *Učebnice čínské konverzace* (konkrétně oddíly 1A, 1B, 13A a 13B), jež byl namluven rodilou mluvčí pekingštiny, paní Li Ruixia Michalíkovou. V teoretické části popíši základní pojmy prozodického systému čínského jazyka, jejichž pochopení je nezbytné pro vypracování prozodické transkripce textu. V praktické části práce se nejprve zaměřím na průměrnou rychlost promluvy jak konkrétních oddílů, tak i celého textu a v rámci lineárního členění určím průměrné délky vět, kól, segmentů a slabik. Následně se budu zabývat rytmickým členěním textu, segmenty rozdělím podle počtu slabik a pokusím se určit polohy iktů a rytmické tendence jednotlivých segmentů. V poslední části práce provedu analýzu kól, zjistím jejich přesný počet, délku a pozici rytmických sledů, které se v kólech nacházejí.

Cílem bakalářské práce bude snaha popsat základní prozodické vlastnosti textu výše zmíněné učebnice a vymezit nejfrekventovanější typy rytmických sledů v rámci segmentů a kól.

¹ KANE, 2009: s. 13

² TRÍSKOVÁ, 2011: s. 42

³ ŠVARNÝ, UHER, 2014: s. 8

2. Teoretická část

V teoretické části se zaměřím na definování základních prozodických pojmů, o které se budu opírat v části analytické. V úvodu bych se však ještě ráda zmínila o sinologovi a vysokoškolském učiteli, docentu Davidovi Uhrovi.

2.1 David Uher

David Uher studoval v letech 1988-1994 sinologii na Univerzitě Karlově v Praze. Během studia na UK podnikl dva roční studijní pobyty, jeden z nich v letech 1990-1991 na Pekingském jazykovém institutu, druhý pak v letech 1992-1993 na Čínské lidové univerzitě v Pekingu. Po obhájení práce *O čínských rytířích* v roce 1994 začal pracovat jako asistent oboru Čínská filologie při Kabinetu Dálného východu Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. V letech 1998-2002 zastával vedoucí funkci při Kabinetu Dálného východu a v téže době absolvoval postgraduální studium na Nankingské univerzitě v Čínské lidové republice. V Nankingu se specializoval na dějiny čínské lingvistiky a své studium završil obhajobou disertační práce *Výklad významu jednoduchých a rozbor struktury složených znaků - teorie, etymologie, kultura*. Po návratu z Čínské lidové republiky v roce 2002 se stal vedoucím Katedry asijských studií Univerzity Palackého v Olomouci, kterou vedl až do srpna roku 2015. Mimo to zastával 5 let funkci prvního českého ředitele Konfuciovy akademie v Olomouci a v letech 2003-2005 postgraduálně studoval na Fonetickém ústavu Univerzity Karlovy obor fonetika. Na téže univerzitě v lednu roku 2016 úspěšně habilitoval.⁴

David Uher je autorem řady vědeckých publikací, příspěvků do sborníků a učebních textů. V 90. letech úzce spolupracoval s významným českým sinologem, fonetikem a lingvistou, profesorem Oldřichem Švarným na knihách *Úvod do studia hovorové čínštiny* a čtyřdílné *Hovorové čínštině v příkladech*. Na tyto tituly navazuje i vědecká monografie *Prozodická gramatika čínštiny*, vydaná v roce 2014.⁵ Právě tyto učební texty se staly hlavním zdrojem pro vypracování této bakalářské práce. Ve své práci se kromě dějin čínské lingvistiky zaměřuje na čínskou grammatologii a prozodii moderní hovorové čínštiny. Po smrti prof. Švarného aktivně

⁴ *Katedra asijských studií: Členové katedry* [online]. Olomouc, 2016 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: http://www.kas.upol.cz/katedra/clenove_katedry/Uher_David.html

⁵ ŠVARNÝ, UHER 2014: s. 7

rozvíjí problematiku prozodické transkripce a v roce 2007 vydal *Učebnici čínské konverzace*, jejíž čtyři oddíly ve své bakalářské práci analyzuji.⁶

2.2 Lineární větné členění

V rámci prozodické transkripce dělíme věty a souvětí na menší jednotky, jež nazýváme kóla.⁷ Kóla jsou „*ucelené významové úseky s ucelenou rytmickou strukturou, zakončené přeryvem (tj. pauzou trvající zlomek až 3/4 sekundy nebo více) a charakterizované tázací, neukončující nebo ukončující intonací.*“⁸ Přeryvy neboli hranice kól se nejčastěji vyskytují v souvětích na předělu vět. Kolón je průměrně tvořen 6-7 slabikami, ale ve složitějších souvětích a větách může dojít k prodloužení jeho délky. Rychlost promluvy však délku kóla nijak neovlivňuje.⁹

Pokud nejsou kóla tvořena pouze jednou slabikou, dělí se dále na skupiny dvou a více slabik, které označujeme jako segmenty. Ty tvoří ascendentní či descendentní rytmické sledy, eventuálně i složitější kombinace sledů. K descendentním sledům, které se vyznačují rytmickým přízvukem na počáteční slabice, se mohou vázat předklonky, na ascendentní sledy, které obsahují naopak rytmický přízvuk na konci, se pojí příklonky. Průměrný segment je obvykle tvořen 2,5 až 4,5 slabiky a na rozdíl od kól je délka segmentu závislá na rychlosti promluvy. V pomalejší promluvě totiž silněji převažují segmenty jednoiktové, v rychlejší promluvě se tyto jednoiktové segmenty vzájemně spojují a tvoří segmenty dvoj- či víceiktové.¹⁰ Slabiky tvořící jeden segment obvykle píšeme dohromady nebo je pospojujeme spojovníkem.¹¹ Sousední segmenty ve svém korpusu pak oddělují mezerou.

Segmenty mohou být tvořeny minimálně jednou, maximálně pak šesti slabikami. Z prozodického hlediska jsou všechny čínské slabiky stejně dlouhé, avšak v rámci dvoj- a víceslabičných spojení ovládaných jedním nebo dvěma ikty, které společně vytváří těsný celek, je vzájemný poměr délek slabik variabilnější právě dle prominence slabik tvořící tyto segmenty.¹²

⁶ *Katedra asijských studií: Členové katedry* [online]. Olomouc, 2016 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: http://www.kas.upol.cz/katedra/clenove_katedry/Uher_David.html

⁷ ŠVARNÝ, UHER 2014: s. 9

⁸ ŠVARNÝ, 1998: s. 23

⁹ ŠVARNÝ, UHER 2014: s. 10

¹⁰ Tamtéž, s. 10

¹¹ ŠVARNÝ, 1998: s. 25

¹² ŠVARNÝ, 1998: s. 55

2.3 Sedm stupňů prominence

V souvislosti se zkoumáním prominence slabik musíme vzít v úvahu to, zda je na slabice realizován rytmický přízvuk a míru plnosti tónu. „Podle prominence rozlišujeme slabiky atónické, oslabeně tónické, plně tónické a slabiky se zvýrazněnou prominencí. Plně tónické i oslabeně tónické slabiky mohou být arzemí i thezemí, slabiky se zvýrazněnou prominencí pouze arzemí.“¹³ Atónické slabiky dále dělíme na atónické atónové, které se objevují vždy bez tónu a atónické neutralizované (ty sice mohou být proneseny i tónicky, ale jejich tón bývá zčásti nebo úplně neutralizován).¹⁴

- slabiky se zvýrazněnou prominencí v textu označují tučným písmem, červenou barvou a tónem nad příslušným vokálem (**wǒ**)
- plně tónické slabiky označují ve svém korpusu tónem nad odpovídající samohláskou
- oslabeně tónické arze v textu značím horními číselnými indexy
- oslabeně tónické theze jsou značeny dolními číselnými indexy
- atónické slabiky, ať už neutralizované či atónové ponechávám bez jakéhokoliv označení

V průběhu vyznačování prominence slabik v segmentech je potřeba vědět, že „atónické slabiky jsou vždy enklitika (příklonky), a nemohou stát na začátku segmentu; všechny slabiky na začátku segmentu tedy zachovávají aspoň zbytek tónu.“¹⁵ Mezi nejčastěji objevující se čínská slova patří právě oslabeně tónické slabiky a jejich pozice je vždy na začátku segmentu. Pokud nejsou nositeli iktu, ponecháváme je bez označení.¹⁶

2.4 Rytmičné členění

Rytmus řeči, tedy sdružování slabik do skupin, rozlišování tónové prominence, realizace iktů apod., je v čínštině užíván za účelem segmentace vět a souvětí. Samotný rytmus řeči je velmi proměnlivý a závisí na mnoha vedlejších faktorech, jako jsou

¹³ ŠVARNÝ, UHER 2014: s. 11

¹⁴ ŠVARNÝ, 1998: s. 26

¹⁵ ŠVARNÝ, 1998: s. 28

¹⁶ Tamtéž

tempo promluvy, logické či kontrastní zdůraznění větného členu, nebo délka věty, přesněji řečeno délka jmenných či predikativních komplexů.¹⁷

2.4.1 Iktovost slabik

Dle iktovosti neboli přízvučnosti dělíme slabiky na iktové a neiktové. Iktovou slabiku neboli arzi chápeme jako slabiku tónickou,¹⁸ jež má oproti dalším slabikám v segmentu větší prominenci.¹⁹ Pozice iktových slabik následně určuje typ rytmického sledu segmentu a po současném vyslovení těchto segmentů vzniká i rytmický sled v rámci jednotlivých kól.²⁰

Iktové segmenty mohou být jedno-, dvoj- či trojiktové, přičemž jednoiktové segmenty jsou obvykle tvořeny jednou, dvěma, ale i více slabikami. Jednoiktové segmenty, ať už dvou- či víceslabičné bývají tvořeny descendentními nebo ascendentními rytmy.²¹

U segmentů tvořených dvěma arzemi (tedy dvojiktových) většinou převažují segmenty s akronymickým rytmickým sledem. Méně často jsou pak zastoupeny segmenty s dvěma descendentními sledy. Dvojiktové segmenty se mohou být tvořeny třemi až šesti slabikami.²²

2.4.2 Descendentní rytmus

Descendentní neboli sestupný rytmický sled je takový sled, kdy za slabikou, která je nositelem iku (arzí), následuje theze.²³ Nastává tedy postupné oslabování prominence slabik stojících za sebou. Jak již bylo řečeno výše, descendentnímu sledu může předcházet slabika proklitická neboli předklonka.²⁴

Příklad: /shénme/ - descendentní rytmus

/ni-shēnti/ - descendentní rytmus s předklonkou

¹⁷ ŠVARNÝ, UHER 2014: s. 9

¹⁸ Ať už plně či oslabeně tónickou

¹⁹ ŠVARNÝ, UHER 2014: s. 11

²⁰ ŠVARNÝ, 1998: s. 24

²¹ ŠVARNÝ, UHER 2014: s. 13

²² ŠVARNÝ, 1998: s. 42

²³ ŠVARNÝ, 1998: s. 33

²⁴ Tamtéž

2.4.3 Ascendentní rytmus

„Při vzestupném (ascendentním) segmentu slabice, jež je nositelem iktu (tj. arzi), méně prominentní slabika nebo slabiky (theze) předcházejí; je-li thezí více, musí být jejich prominence vzestupná (nejvíce třístupňová).“²⁵ Na segmenty s ascendentním sledem se také může připojovat enklitikum neboli příklonka.²⁶

Příklad: /yí-huǐr/ - ascendentní rytmus

/nín-hǎo-ma/ - ascendentní rytmus s příklonkou

2.4.4 Akronymický rytmus

Mluvíme-li o trojslabičných či čtyřslabičných sledech, které jsou tvořeny slabikami plně tónickými, iktus je dle akronymického pravidla realizován na slabice první a na slabice poslední. V evropských jazycích na něj můžeme narazit také u akronymických zkratk jako například ČSFR nebo ČSD. V případě dvojslabičných sledů tvořených dvěma plně tónickými slabikami, iktus je vždy na druhé.²⁷

Příklad: /táng-cù-yú/

²⁵ Tamtéž

²⁶ Tamtéž, s. 32

²⁷ ŠVARNÝ, 1998: s. 26

3. Praktická část

V této části své bakalářské práce využiji poznatky z části teoretické. Podrobně zanalyzuji celý korpus z hlediska lineárního a rytmického členění. V rámci lineárního členění se zaměřím na segmentaci vět na menší jednotky, jako jsou kóla, segmenty nebo slabiky. Pokusím se zjistit jejich přesný počet a průměrnou délku v jednotlivých lekcích i v celém korpusu. V rámci rytmického členění textu budu rozlišovat typy rytmického sledu segmentů i kól. V závěru praktické části se budu věnovat analýze kól, zjistím nejčastější kombinace rytmických sledů objevujících se v kólech a pozici segmentů, kterou v kólech zaujímají.

3.1 Korpus

3.1.1 Metody pro zhotovení korpusu

Analyzovaným textem této práce se staly čtyři lekce *Učebnice čínské konverzace* (2007), jež byly namluveny rodilou mluvčí pekingštiny.

Tyto texty byly nejdříve přepsány do abecedy pinyin. Při poslechu nahrávky byly v textech zaznamenány tónové značky určující prominenci jednotlivých slabik. Pod odborným dohledem vedoucího práce byl text rozlišen na segmenty a na kóla. Slova v rámci segmentů jsou spojena spojovníkem²⁸, kóla jsou oddělena čárkou či tečkou. K přepisu textu jsem použila font `Courier New`, který je ideální pro ruční vyznačení prozodických značek. Text ve znacích a v pinyinu jsem se snažila doplnit o doslovný český překlad. Protože jsem chtěla co nejpřesněji reflektovat prozodické jevy, může český překlad působit poněkud krkolomně.

Pro lepší přehlednost a orientaci jsem text rozdělila tak, aby byly znaky i překlad na jedné straně.

²⁸ V digitalizované podobě spojovník nahrazuji pomlčkou

3.1.2 Výsledná podoba korpusu

1A

Znaky:

(扩展):

1. 你身体好吗? 2. 高兴。很高兴。我很高兴。我也很高兴。

替换:

1. 你身体好吗? 他身体好吗? 您身体好吗?你们身体好吗? 他们身体好吗? 你爸爸身体好吗? 你妈妈身体好吗? 2. 我很好。我们很好。我哥哥很好。我姐姐很好。我弟弟很好。我妹妹很好。他很好。他们很好。

Prozodická transkripce:

(kuòzhǎn):

1. nǐ-shēnti hǎo-ma? 2. gāoxìng. hěn-gāoxìng. wǒ-hen gāoxìng. wǒ-ye-hen³ gāoxìng.

tìhuàn:

1. nǐ-shēnti hǎo-ma? tā-shēnti hǎo-ma? nín-shēnti hǎo-ma? nǐmen-shēnti hǎo-ma? tāmen-shēnti hǎo-ma? nǐ-bàba shēnti hǎo-ma? nǐ-māma shēnti hǎo-ma? 2. wo³-hen-hǎo.

wo³men-hen-hǎo.

wǒ-gēge hen-hǎo. wo-jiějie hen-hǎo. wo-dìdi hen-hǎo.

wo-mèimei hen-hǎo. tā-hen-hǎo. tāmen-hen-hǎo.

Překlad:

(rozšířte):

1. Jsi zdravotně v pořádku? 2. Rád. Jsem rád. Já jsem rád. Já jsem také rád.

obměňte:

1. Jsi zdravotně v pořádku? Je on zdravotně v pořádku? Jste Vy zdravotně v pořádku? Jste vy zdravotně v pořádku? Jsou oni zdravotně v pořádku? Je tvůj táta zdravotně v pořádku? Je tvoje máma zdravotně v pořádku? 2. Mám se dobře. My se máme dobře. Můj starší bratr se má dobře. Moje starší sestra se má dobře. Můj mladší bratr se má dobře. Moje mladší sestra se má dobře. On se má dobře. Oni se mají dobře.

1A

Znaky:

填空:

1. 认识你，我很高兴。2. 我很好，你呢？3. 我也很好。4. 认识你，我也很高兴。
5. 你好。6. 我也很高兴。7. 我很好。8. 你好。9. 再见。10. 你身体好吗？

回答:

1. 你好。你好。2. 你身体好吗？我很好。3. 认识你，我很高兴。认识你，我也很高兴。4. 再见。再见。5. 我很好，你呢？我也很好。

Prozodická transkripce:

tiánkòng:

1. rènshi-ni³, wo-hen³-gāoxìng. 2. wǒ-hen-hǎo, nǐ-ne?
3. wǒ-ye-hen-hǎo. 4. rènshi-ni³, wǒ-ye-hen³-gāoxìng.
5. ni-hǎo. 6. wǒ-ye-hen³ gāoxìng. 7. wo³-hen-hǎo. 8. ni-hǎo.
9. zài-jiàn. 10. ni-shēnti hǎo-ma?

huídá

1. ni-hǎo. ni-hǎo. 2. ni-shēnti hǎo-ma? wǒ-hen-hao³.
3. rènshi-ni³, wo³-hen-gāoxìng. rènshi-ni³, wǒ-ye-hen³
gāoxìng. 4. zài-jiàn. zài-jiàn. 5. wo³-hen-hǎo, nǐ-ne? wǒ-
ye-hen-hǎo.

Překlad:

doplňte:

1. Jsem rád, že tě poznávám. 2. Mám se dobře, a ty? 3. Já se mám taky dobře. 4. (To) i já jsem rád, že tě poznávám. 5. Buď zdrav. 6. (To) i já jsem rád. 7. Mám se dobře.
8. Buď zdrav. 9. Na viděnou. 10. Jsi zdravotně v pořádku?

reagujte:

1. Buď zdrav. Buď zdrav. 2. Jsi zdravotně v pořádku? Mám se dobře. 3. Jsem rád, že tě poznávám. (To) i já jsem rád, že tě poznávám. 4. Na viděnou. Na viděnou. 5. Mám se dobře, a ty? Já se mám taky dobře.

1A

Znaky:

翻译:

A 1. 我很好。 2. 你呢? 3. 认识你, 我很高兴。 4. 我也很好。 5. 你好。 6. 再见。

7. 你身体好吗? 8. 认识你, 我也很高兴。

B 1. 你呢? 2. 认识你, 我很高兴。 3. 再见。 4. 我很好。 5. 认识你, 我也很高兴。

6. 我也很好。 7. 你身体好吗? 8. 你好。

Prozodická transkripce:

fānyì:

A 1. wo³-hen-hǎo. 2. nǐ-ne? 3. rènshi-ni³, wo³-hen-gāoxìng.

4. wǒ-ye-hen-hǎo. 5. ni-hǎo. 6. zài-jiàn. 7. nǐ-shēnti hǎo-ma? 8. rènshi-ni³, wǒ-ye-hen³ gāoxìng.

B 1. nǐ-ne? 2. rènshi-ni³, wǒ-hen-gāoxìng. 3. zài-jiàn.

4. wo³-hen-hǎo. 5. rènshi-ni³, wǒ-ye-hen³ gāoxìng.

6. wǒ-ye-hen-hǎo. 7. nǐ-shēnti hǎo-ma? 8. ni-hǎo.

Překlad:

přeložte:

A 1. Mám se dobře. 2. A ty? 3. Jsem rád, že tě poznávám. 4. Já se mám taky dobře.

5. Buď zdrav. 6. Na viděnou. 7. Jsi zdravotně v pořádku? 8. (To) i já jsem rád, že tě poznávám.

B 1. A ty? 2. Jsem rád, že tě poznávám. 3. Na viděnou. 4. Mám se dobře. 5. (To) i já jsem rád, že tě poznávám. 6. Já se mám taky dobře. 7. Jsi zdravotně v pořádku?

8. Buď zdrav.

1B

Znaky:

扩展:

1. 看见。看见您。看见您很高兴。看见您我很高兴。 2. 高兴。很高兴。我很高兴。我也很高兴。

替换:

1. 张老师，早上好。陈老师，早上好。吴老师，早上好。王老师，早上好。李老师，早上好。朱老师，早上好

Prozodická transkripce:

kuòzhǎn

1. kànjiàn. kànjian-nín². kànjian-nín hěn-gāoxìng. kànjian-nín wǒ-hen-gāoxìng. 2. gāoxìng. hěn-gāoxìng. wǒ-hen gāoxìng. wǒ-yě-hen gāoxìng.

tìhuàn

1. zhāng-laoshī, zǎoshang-hǎo. chén-laoshī, zǎoshang-hǎo. wú-laoshī, zǎoshang-hǎo. wáng-laoshī, zǎoshang-hǎo. lǐ-laoshī, zǎoshang-hǎo. zhū-laoshī, zǎoshang-hǎo.

Překlad:

rozšířte:

1. Viděl. Viděl Vás. Rád (jsem) Vás viděl. Já jsem rád, že jsem Vás viděl. 2. Rád. Jsem rád. Já jsem rád. Já jsem také rád.

obměňte:

1. Dobré ráno, (pane) učiteli Čangu. Dobré ráno, (pane) učiteli Čchene. Dobré ráno, (pane) učiteli Wu. Dobré ráno, pane učiteli Wangu. Dobré ráno, (pane) učiteli Li. Dobré ráno, (pane) učiteli Ču.

1B

Znaky:

替换:

2. 您好吗? 你叔叔好吗? 你阿姨好吗? 你妹妹好吗? 他好吗? 你妈妈好吗?
你姐姐好吗? 你哥哥好吗? 他们好吗? 你弟弟好吗? 你爸爸好吗? 3. 再见, 张
老师。再见, 吴老师。再见, 朱老师。再见, 李老师。再见, 王老师。再见,
刘老师。再见, 黄老师。再见, 陈老师。

Prozodická transkripce:

tìhuàn

2. nín-hǎo-ma? nǐ-shūshu hǎo-ma? nǐ-āyí hǎo-ma? nǐ-mèimei
hǎo-ma? tā-hǎo-ma? nǐ-māma hǎo-ma? nǐ-jiějie hǎo-ma?
nǐ-gēge hǎo-ma? tāmen hǎo-ma? nǐ-dìdi hǎo-ma? nǐ-bàba
hǎo-ma? 3. zài-jiàn, zhāng-laoshī. zài-jiàn, wú-laoshī.
zài-jiàn, zhū-laoshī. zài-jiàn, lǐ-laoshī. zài-jiàn,
wáng-laoshī. zài-jiàn, liú-laoshī. zài-jiàn, huáng-laoshī.
zài-jiàn, chén-laoshī.

Překlad:

obměňte:

2. Máte se dobře? Má se tvůj strýc dobře? Má se tvoje teta dobře? Má se tvoje mladší
sestra dobře? Má se on dobře? Má se tvoje máma dobře? Má se tvoje starší sestra dobře?
Má se tvůj starší bratr dobře? Mají se oni dobře? Má se tvůj mladší bratr dobře? Má se
tvůj táta dobře? 3. Na viděnou, (pane) učiteli Čangu. Na viděnou, (pane) učiteli Wu. Na
viděnou, (pane) učiteli Ču. Na viděnou, (pane) učiteli Li. Na viděnou, (pane) učiteli
Wangu. Na viděnou, (pane) učiteli Liu. Na viděnou, (pane) učiteli Huangu. Na viděnou,
(pane) učiteli Čchene.

1B

Znaky:

填空:

1. 您好吗? 2. 早上好。3. 看见您我很高兴。4. 不错, 你呢? 5. 我也很高兴。6. 张老师, 再见。7. 老师, 您好吗? 8. 早上好。9. 看见您我很高兴。10. 张老师, 再见。

回答:

1. 再见。再见。2. 你呢? 你好吗? 还行。3. 看见您我很高兴。我也很高兴。4. 您好吗? 不错。5. 早上好。早上好。

Prozodická transkripce:

tiánkòng

1. nín-hǎo-ma? 2. zǎoshang-hao³. 3. kànjian-nín wo³-hen-gāoxìng. 4. bú-cuò, nǐ-ne? 5. wǒ-yě-hen gāoxìng. 6. zhāng-laoshī, zài-jiàn. 7. lǎoshī, nín-hǎo-ma? 8. zǎoshang hǎo. 9. kànjian-nín wǒ-hen-gāoxìng. 10. zhāng-laoshī, zài-jiàn.

huídá

1. zài-jiàn. zài-jiàn. 2. nǐ-ne? nǐ-hǎo-ma? hái-xíng. 3. kànjian-nín wǒ-hen-gāoxìng. wǒ-yě-hen gāoxìng. 4. nín-hǎo-ma? bú-cuò. 5. zǎoshang-hǎo. zǎoshang-hao³.

Překlad:

doplňte:

1. Máte se vy dobře? 2. Dobré ráno. 3. Jsem rád, že jsem Vás viděl. 4. Dobře, a ty? 5. I já jsem rád. 6. Na viděnou, (pane) učiteli Čangu. 7. (Pane) učiteli, máte se dobře? 8. Dobré ráno. 9. Jsem rád, že jsem Vás viděl. 10. Na viděnou, (pane) učiteli Čangu.

reagujte:

1. Na viděnou. Na viděnou. 2. A ty? Máš se dobře? Ujde to. 3. Jsem rád, že jsem Vás viděl. I já jsem rád. 4. Máte se dobře? Dobře. 5. Dobré ráno. Dobré ráno.

1B

Znaky:

翻译:

A 1. 还行。2. 再见，张老师。3. 早上好。4. 不错，您呢？5. 我也很高兴。

6. 张老师，早上好。7. 再见。8. 您好吗？9. 看见您我很高兴。

B 1. 张老师，早上好。2. 早上好。3. 您好吗？4. 不错，你呢？5. 还行。6. 看见您我很高兴。7. 我也很高兴。8. 再见。9. 再见，张老师。

Prozodická transkripce:

fānyì

A 1. hái-xíng. 2. zài-jiàn, zhāng-laoshī. 3. zǎoshang-hao³.
4. bú-cuò, nín-ne? 5. wǒ-yě-hen gāoxìng. 6. zhāng-laoshī,
zǎoshang-hao³. 7. zài--jiàn. 8. nín-hǎo-ma? 9. kànjian-nín
wǒ-hen-gāoxìng.

B 1. zhāng-laoshī, zǎoshang-hao³. 2. zǎoshang-hao³.

3. nín-hǎo-ma? 4. bú-cuò, nǐ-ne? 5. hái-xíng.

6. kànjian-nín wǒ-hen-gāoxìng. 7. wǒ-yě--hen gāoxìng. 8.
zài-jiàn. 9. zài-jiàn, zhāng-laoshī.

Překlad:

preložte:

A 1. Ujde to. 2. Na viděnou, (pane) učiteli Čangu. 3. Dobré ráno. 4. Dobře, a ty? 5. I já jsem rád. 6. Dobré ráno, (pane) učiteli Čangu. 7. Na viděnou. 8. Máš se dobře? 9. Jsem rád, že jsem tě viděl.

B 1. Dobré ráno, (pane) učiteli Čangu. 2. Dobré ráno. 3. Máte se dobře? 4. Dobře, a ty? 5. Ujde to. 6. Jsem rád, že jsem Vás viděl. 7. I já jsem rád. 8. Na viděnou. 9. Na viděnou, (pane) učiteli Čangu.

13A

Znaky:

扩展:

1. 什么? 吃什么? 吃点儿什么? 二位吃点儿什么? 2. 来。我来。我就来。一会儿我就来。等一会儿我就来。

替换:

一共几位? 两位。三位。四位。五位。六位。七位。八位。九位。十位。

填空:

1. 这是菜单 2. 你们先看看。 3. 二位吃点儿什么? 4. 一共几位? 5. 等一会儿我就来。 6. 两位。

Prozodická transkripce:

kuòzhǎn

1. shénme? chī shénme? chī-dianr₃-shénme? èr-wei
chī-dianr₃-shénme? 2. lái. wo-lái. wo-jiù-lai. yi-huǐr
wo³-jiu-lái. děng-yi-huǐr³ wo³-jiu-lái.

tìhuàn

yígòng jǐ-wèi? liǎng-wèi. sān-wèi. sì-wei₄. wǔ-wèi. liù-wei.
qī-wèi. bā-wèi. jiǔ-wèi. shí-wèi.

Překlad:

rozšiřte:

1. Co? Co k jídlu? Co si dáte k jídlu? Co si vy dva dáte k jídlu? 2. Přijdu. Já přijdu. Já přijdu. Já přijdu za chvíli. Počkejte, já přijdu za chvíli.

obměňte:

1. Kolik vás je dohromady? Dva. Tři. Čtyři. Pět. Šest. Sedm. Osm. Devět. Deset.

13A

Znaky:

填空:

1. 这是菜单 2. 你们先看看。 3. 二位吃点儿什么? 4. 一共几位? 5. 等一会儿我就来。 6. 两位。

回答:

1. 这是菜单, 你们先看看, 等一会儿我就来。好, 谢谢。 2. 好, 里边请。 3. 一共几位? 两位。

Prozodická transkripce:

tiánkòng

1. zhe⁴-shi-càidān. 2. ni³men-xiān-kàn-kan. 3. èr-wei chī-dianr₃ shénme? 4. yígòng jǐ-wèi? 5. děng-yi-huir³ wo³-jiu-lái. 6. liǎng-wèi.

huídá

1. zhe⁴-shi-càidān, ni³men-xiān-kàn-kan, děng-yi-huir³ wo³-jiu-lái. hǎo, xièxie. 2. hǎo, li³bian-qǐng. xièxie. 3. yígòng jǐ-wèi? liǎng-wèi.

Překlad:

doplňte:

1. To je jídelní lístek. 2. Nejdříve se podívejte. 3. Co si vy dva dáte k jídlu? 4. Kolik vás je dohromady? 5. Počkejte, já přijdu za chvíli. 6. Dva.

reagujte:

1. To je jídelní lístek, podívejte se do něj nejdříve (vyberte si prosím), (počkejte), já přijdu za chvíli. Dobře, děkujeme. 2. Dobře, pojd'te dovnitř, prosím. Děkujeme. 3. Kolik vás je dohromady? Dva.

Znaky:

翻译:

A 1. 你们先看看。 2. 这是菜单。 3. 一共几位。 4. 二位吃点儿什么? 5. 好, 里边请。 6. 等一会儿我就来。

B 1. 你们先看看。 2. 一共几位。 3. 等一会儿我就来。 4. 好, 里边请。 5. 这是菜单。 6. 二位吃点儿什么?

Prozodická transkripce:

fānyì

A 1. ní³mén-xiān-kàn-kan. 2. zhè⁴-shì-càidān. 3. yígòng jǐ-wèi? 4. èr-wei chī-dianr₃-shénme? 5. hǎo, lǐbian-qing³. 6. děng-yi-huir³ wo³-jiu-lái.

B 1. ní³mén-xiān-kàn-kan. 2. yígòng jǐ-wèi? 3. děng-yi-huir³ wo³-jiu--lái. 4. hǎo, lǐbian-qing³. 5. zhè⁴-shì-càidān. 6. èr-wei chī-dianr₃ shénme?

Překlad:

přeložte:

A 1. Nejdříve se podívejte. 2. To je jídelní lístek. 3. Kolik vás je dohromady? 4. Co si vy dva dáte k jídlu? 5. Dobře, pojd'te dovnitř, prosím. 6. Počkejte, já přijdu za chvíli.

B 1. Nejdříve se podívejte. 2. Kolik vás je dohromady? 3. Počkejte, já přijdu za chvíli. 4. Dobře, pojd'te dovnitř, prosím. 5. To je jídelní lístek. 6. Co si vy dva dáte k jídlu?

Znaky:

扩展:

1. 吃。吃什么？吃点儿什么？想吃点儿什么？你想吃点儿什么？ 2. 米饭。米饭，饺子。米饭还是饺子？吃米饭还是饺子？主食吃米饭还是饺子？主食吃米饭还是饺子？

替换:

1. 你喜欢吃米饭还是饺子？你喜欢吃春卷儿还是馒头？你喜欢吃面条还是炒饭？
2. 二位吃点儿什么？来一个糖醋鱼。来一个宫保鸡丁。来一个鱼香肉丝。来一个酸辣汤。

Prozodická transkripce:

kuòzhǎn

1. chī. chī-shen²me. chī-dianr-shénme. xiang-chī-dianr shénme. nǐ-xiang chī-dianr shénme. 2. mǐfàn. mǐfàn, jiǎoz. mǐfàn hai²shi-jiǎoz. chi-mǐfàn hai²shi-jiǎoz. zhǔshí chi-mǐfàn hai²shi-jiǎoz. zhǔshí chī mǐfàn hai²shi-jiǎoz. tìhuàn

1. ni-xǐhuan chi-mǐfàn hai²shi-jiǎoz? ni-xǐhuan chi-chūnjuǎnr hai²shi-mántou? ni-xǐhuan chi-miàntiáo hai²shi-chǎofàn? 2. èr-wei chī-dianr shen²me? lái-yi-ge táng-cù-yú. lái-yi-ge gōng-bao-jīdīng. lái-yi-ge yú-xiang-ròusī. lái-yi-ge suān-là-tāng.

Překlad:

rozšiřte:

1. K jídlu. Co k jídlu? Co si dát k jídlu? Co si chceš dát k jídlu? Co si ty chceš dát k jídlu? 2. Rýži. Rýži, 'tiao-c'. Rýži nebo 'tiao-c'? Dáme si rýži nebo 'tiao-c'? Jako přílohu si dáme rýži nebo 'tiao-c'? Jako přílohu si dáme rýži nebo 'tiao-c'?

1. Jíš rád rýži nebo 'tiao-c'? Jíš rád jarní závitky nebo knedlík? Jíš rád nudle nebo smaženou rýži? 2. Co si vy dva dáte k jídlu? Dejme si rybu ve sladkokyselém omáčce. Dejme si kuře kung-pao. Dejme si vepřové nudličky à la ryba. Dejme si kyselopálivou polévku.

13B

Znaky:

填空:

1. 主食吃米饭还是饺子？
2. 喝点儿什么？
3. 来一个酸辣汤吧。
4. 好，要不要汤？
5. 来一个宫保鸡丁和一个鱼香肉丝。
6. 你想吃点儿什么？
7. 来一碗米饭，二两饺子。
8. 再来一个糖醋鱼。
9. 来两瓶儿皮尔森。

Prozodická transkripce:

tiánkòng

1. zhǔshí chí-mǐfàn hái²shì-jiǎoz? 2. hē-dianr-shénme?
3. lái-yi-ge suān-la-tāng-ba. 4. hǎo, yào-bu-yao tāng?
5. lái-yi-ge gōng-bao-jīdīng he-yi²-ge yú-xiang-ròusī.
6. nǐ³-xiang chī-dianr-shen²me? 7. lái-yì-wan mǐfàn, èr-liang-jiǎoz. 8. zài-lai-yi²-ge táng-cù-yú.
9. lái-liǎng-píng pí'ěrsēn.

Překlad:

doplňte:

1. Jako přílohu si dáme rýži nebo tiao-c'?
2. Co budeme pít?
3. Dejme si kyselopálivou polévku.
4. Dobře, dáme si (chceme) polévku?
5. Dejme si kuře kung-pao a vepřové nudličky à la ryba.
6. Co si dáš k jídlu?
7. Dejme si misku rýže a 10 dkg tiao-c'.
8. Ještě si dejme rybu ve sladkokyselé omáčce.
9. Dejme si dvě lahve plzně.

Znaky:

回答:

1. 要不要汤? 来一个酸辣汤吧。 2. 主食吃米饭还是饺子? 来一碗米饭, 二两饺子。 3. 喝点儿什么? 来两瓶儿皮尔森。 4. 你想吃点儿什么? 来一个宫保鸡丁和一个鱼香肉丝, 再来一个糖醋鱼。

Prozodická transkripce:

huídá

1. yào-bu-yao-tāng? lái-yi-ge suān-la-tāng-ba. 2. zhǔshí chī-mǐfàn hái²shì-jiǎoz? lái-yi-wan³ mǐfàn, èr-liang-jiǎoz. 3. hē-dianr-shénme? lái-liǎng-píng pí'ěrsēn. 4. nǐ³-xiang chī-dianr-shen²me? lái-yi-ge gōng-bao-jīdīng he-yi²-ge yú-xiang-ròusī, zài-lai-yi²-ge táng-cu-yú.

Překlad:

reagujte:

1. Dáme si (chceme) polévku? Dejme si kyselopálivou polévku. 2. Jako přílohu si dáme rýži nebo 'tiao-c'? Dejme si misku rýže a 10 dkg 'tiao-c'. 3. Co budeme pít? Dejme si dvě lahve plzně. 4. Co si chceš dát k jídlu? Dám si kuře kung-pao a vepřové nudličky à la ryba, ještě si dám rybu ve sladkokyselé omáče.

Znaky:

翻译:

A 1. 你想吃点儿什么? 2. 来一碗米饭, 二两饺子怎么样? 3. 来两瓶儿皮尔森。
4. 再来一个糖醋鱼。 5. 来一个酸辣汤吧。 6. 主食吃米饭还是饺子?

B 1. 好, 要不要汤? 2. 来一碗米饭, 二两饺子怎么样? 3. 再来一个糖醋鱼。
4. 来一个宫保鸡丁和一个鱼香肉丝。 5. 主食吃米饭还是饺子? 6. 你想吃点儿什么? 7. 来一个酸辣汤吧。 8. 喝点儿什么?

Prozodická transkripce:

fānyì

A 1. nǐ³-xiang chī-dianr shen²me? 2. lái-yi-wan³ mǐfàn,
èr-liang-jiǎoz zen³me-yàng? 3. lái-liǎng-píng pí'ěrsēn.
4. zài-lai-yi²-ge táng-cu-yú. 5. lái-yi-ge suān-la-tāng-ba.
6. zhǔshí chī-mǐfàn hai²shi-jiǎoz?

B 1. hǎo, yào-bu-yao tāng? 2. lái-yi-wan³ mǐfàn,
èr-liang-jiǎoz zen³me-yàng? 3. zài-lai-yi²-ge táng-cu-yú.
4. lái-yi-ge gōng-bao-jīdīng he-yi²-ge yú-xiang-ròusī.
5. zhǔshí chī-mǐfàn hai²shi-jiǎoz? 6. nǐ³-xiang chī-dianr
shen²me? 7. lái-yi-ge suān-la-tāng-ba. 8. hē-dianr-shénme?

Překlad:

přeložte:

A 1. Co si chceš dát k jídlu? 2. Co takhle si dát misku rýže a 10 dkg ťiao-c'? 3. Dejme si dvě lahve plzně. 4. Ještě si dejme rybu ve sladkokyselé omáčce. 5. Dejme si kyselopálivou polévku. 6. Jako přílohu si dáme rýži nebo ťiao-c'?

B 1. Dobře, dáme si (chceme) polévku? 2. Co takhle si dát misku rýže a 10 dkg ťiao-c'? 3. Ještě si dejme rybu ve sladkokyselé omáčce. 4. Dejme si kuře kung-pao a vepřové nudličky à la ryba. 5. Jako přílohu si dáme rýži nebo ťiao-c'? 6. Co si chceš dát k jídlu? 7. Dejme si kyselopálivou polévku. 8. Co budeme pít?

3.2 Rychlost promluvy

V této části budu dle audiozáznamu zkoumat délku nahrávek textů 1A, 1B, 13A, 13B a průměrnou rychlost, jakou byly texty čínskou rodilou mluvčí Li Ruxia Michalíkovou namluveny. Spočítám tedy, kolik slabik je vysloveno za minutu jak v rámci jednotlivých lekcí, tak i celého korpusu.

Vzorek, který ve své analýze zkoumám, byl přečten poměrně rychlým tempem, nicméně velmi plynule, srozumitelně, bez větších přerávek či zdlouhavých pauz mezi jednotlivými větami. Odstřihla jsem však krátké pauzy na začátcích a koncích nahrávek, abych získala přesnější hodnoty.

Číslo lekce	Trvání v minutách	Délka textu ve slabikách	Průměrná rychlost v slabikách za minutu
1A	2:38	253	96,19
1B	3:09	323	102,52
13A	1:29	179	120,94
13B	2:17	362	158,77
Celý text	9:33	1117	119,60

Tabulka č. 1: Rychlost promluvy

Tabulku lze tedy chápat následovně: Např. lekce 13A, která trvá 1 minutu a 29 sekund a obsahuje celkem 179 slabik, byla přečtena rychlostí téměř 121 slabik za minutu.

Z mých hodnot v tabulce vyplývá, že délka nahrávky lekcí 1A, 1B, 13A a 13B je dlouhá celkem 9 minut a 33 sekund, přičemž nejdelší z nich trvá 3 minuty a 9 sekund a nejkratší pouze 1 minutu a 29 sekund. Celkový počet slabik v mém korpusu je 1117.

Co se týče průměrné rychlosti promluvy, lze říci, že paní Li Ruxia Michalíková vyslovila každou minutu téměř 120 slabik. Zajímavé je však zkoumat odchylky mezi přečtenými texty. Rozdíl mezi nejrychleji a nejpomaleji přečteným textem je až 62,6 slabiky za minutu. Co může být příčinou tak výrazných odchylek si mohu pouze domýšlet. Domnívám se však, že to byl jistý záměr, číst texty lekcí 1A a 1B pomaleji. Nacházejí se totiž v úplném začátku Učebnice čínské konverzace, přičemž nejrychleji přečtená lekce 13B stojí až v druhé polovině knihy. Větší rychlost promluvy tedy může souviset s narůstající obtížností jednotlivých lekcí.

3.3 Analýza lineárního členění textu

V této části budu analyzovat celý korpus z hlediska lineárního členění. Budu se podrobně zabývat jednotlivými větami a jejich rozdělením na menší jednotky, tzn. kóla, segmenty a slabiky. Uvedu jejich přesný počet a průměrnou délku jak v jednotlivých lekcích, tak i v celém mém vzorku. Svoje výsledky porovnáám prostřednictvím tabulek.

3.3.1 Délka analyzovaného vzorku

Text, který jsem podrobila detailní analýze, je dlouhý:

- 221 vět
- 269 kól
- 392 segmentů
- 862 slov
- 1117 slabik

Lekce	Počet vět	Počet kól	Počet segmentů	Počet slov	Počet slabik
1A	56	66	90	204	253
1B	72	96	118	255	323
13A	43	49	66	149	179
13B	50	58	118	254	362
Celkem	221	269	392	862	1117

Tabulka č. 2: Délka jednotlivých lekcí

Tabulku lze chápat následovně: Např. lekce 1A obsahuje celkem 56 vět, 66 kól, 90 segmentů, 204 slov a 253 slabik.

V lekci 1B je obsažen nejvyšší počet vět i kól. Přestože má lekce 13B o 22 vět méně, obsahuje stejný počet segmentů a téměř stejný počet slov jako lekce 1B. V kategorii slabik má dokonce o 23 slabik více než lekce 1B. Je to pravděpodobně dáno tím, že se lekce 13B zaměřuje na názvy jídel, obsahuje proto vysoký počet kratších segmentů a jednoslovných pojmenování. Nejkratší je lekce 13A. Obsahuje o 29 vět méně než lekce nejdelsí.

3.3.2 Průměrná délka věty

V mém vzorku má jedna věta průměrnou délku:

- 1,2 kóla, přičemž minimální možný počet kól tvořící větu v mém vzorku je 1, maximální 2
- 1,78 segmentu, nejméně je tvořena 1 segmentem, nejvíce 4 segmenty

(př.: lái-yi-ge gōng-bao-jidīng he-yi²-ge yú-xiang-ròusī)

- Téměř 5 slabik (4,97); přičemž jedna věta je tvořena nejméně 1 slabikou, maximálně 21 slabikami

(př.: lái-yi-ge gōng-bao-jidīng he-yi²-ge yú-xiang-ròusī,
zài-lai-yi²-ge táng-cu-yú)

Průměrnou délku jedné věty v kólech, segmentech i slabikách jsem vypočítala pro každou lekci zvlášť. Následně jsem tyto hodnoty srovnala s průměrnou délkou věty v celém korpusu.

Číslo lekce	Průměrná délka věty v kólech	Průměrná délka věty v segmentech	Průměrná délka věty v slabikách
1A	1,18	1,61	4,34
1B	1,33	1,64	4,35
13A	1,14	1,46	3,93
13B	1,16	2,42	7,24
Celý text	1,2	1,78	4,97

Tabulka č. 3: Průměrná délka vět v jednotlivých lekcích a v celém textu

Tabulku je nutno chápat následovně: Např. v lekci 13A má věta průměrnou délku 1,14 kóla, 1,46 segmentu a 3,93 slabiky. Nejnižší průměrnou délku věty v kólech vykazuje lekce 13A, naopak nejvyšší průměrnou délku má lekce 1B. Jak již bylo řečeno výše, věta v mém korpusu je nejčastěji tvořena 78 segmentu. Rozdíl v průměrné délce věty v segmentech mezi lekcí 13A, která vykazuje nejnižší hodnoty a lekcí 13B, která má hodnoty naopak nejvyšší, je téměř jeden celý segment. Věty lekce 13B jsou průměrně tvořeny o 3,3 slabiky více než věty lekce 13A.

3.3.3 Průměrná délka kóla

Průměrná délka jednoho kóla v mém korpusu činí:

- 1,52 segmentů; minimálně má kolón délku 1 segment, maximálně 4 segmenty.
- 4,15 slabiky, minimálně je kolón složen z 1 slabiky, maximálně ze 14 slabik.

Stejným způsobem jako v předchozím případě níže porovnávám průměrnou délku kól nejen v jednotlivých lekcích, ale i v celém korpusu.

Číslo lekce	Průměrná délka kóla v segmentech	Průměrná délka kóla v slabikách
1A	1,36	3,66
1B	1,23	3,25
13A	1,37	3,45
13B	2,1	6,22
Celý text	1,52	4,15

Tabulka č. 4: Průměrná délka kóla v jednotlivých lekcích a v celém korpusu

Tabulce je třeba rozumět následovně: Jeden kolón obsažen v lekci například 1A je průměrně složen z 1,36 segmentů a 3,66 slabik. Lekce 13B vykazuje nejvyšší hodnoty průměrných délek kól v segmentech i slabikách, naopak lekce 1B má tyto hodnoty nejnižší.

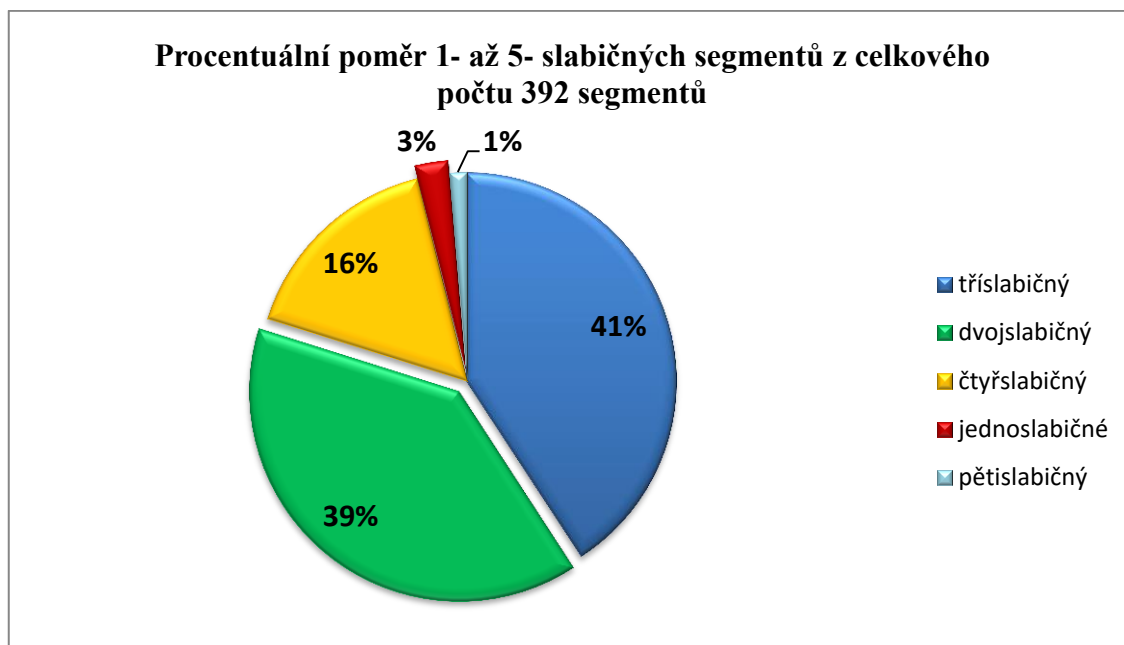
3.3.4 Průměrná délka segmentu

V mém vzorku se objevují segmenty tvořené jednou až pěti slabikami. V následující části se kromě průměrné délky segmentu v slabikách pokusím zaznamenat přesný počet všech segmentů a jejich procentuální zastoupením v celém transkribovaném textu.

Jak již bylo zmíněno výše, v analyzovaném textu se nachází přesně 392 segmentů, z nichž:

- jednoslabičných segmentů je 10 a zaujímají 2,55 % celého korpusu
- dvojslabičných segmentů je 153 a tvoří bezmála 39 % korpusu
- tříslabičných segmentů je celkově 160, tedy 40,81 %
- čtyřslabičných segmentů je 64, což činí 16,33 %
- pětislabičných segmentů je 5, což činí 1,28 %

Pro lepší přehlednost procentuálního zastoupení všech segmentů jsem vytvořila následující graf:

Graf č. 1: Procentuální poměr 1- až 5- slabičných segmentů z celkového počtu 392 segmentů

Z grafu je patrné, že nejhojněji se v mém korpusu vyskytují segmenty tvořené dvěma a třemi slabikami (ty dohromady tvoří 4/5 všech segmentů). Jednoslabičné a pětislabičné segmenty se v analyzovaném vzorku objevují jen zřídka (dohromady tvoří pouze dvacetinu celého vzorku), zatímco segmenty tvořené dvěma, třemi a čtyřmi slabikami zaujímají 96 % celkového korpusu.

Číslo Lekce	Průměrná délka segmentu v slabikách
1A	2,70
	2,65
13A	2,56
13B	2,98

Tabulka č. 5: Průměrná délka segmentu v jednotlivých lekcích:

Jeden segment v celém analyzovaném vzorku má průměrnou délku 2,72 slabiky. Ve výše uvedené tabulce srovnávám průměrnou délku jednoho segmentu každé lekce. Z tabulky je patrné, že průměrná délka segmentu v slabikách je ve všech lekcích přibližně stejná

3.4 Analýza rytmického členění textu

V této části se budu zabývat rozdělením segmentů podle počtu iktů²⁹ a slabik. Zjistila jsem, že z celkového počtu 1117 slabik napočítaných v mém korpusu je pouze 545 iktových, což činí 48,5 %. Uvedu polohu iktů v rámci segmentů a zjistím, na kterých slabikách se ikty vyskytují. Poté se zaměřím na rytmické tendence i v rámci kól.

3.4.1 Rytmus a ikty v segmentech

Segmenty rozdělím podle počtu slabik (na 1- slabičné až 5- slabičné). Uvedu, kolik iktových slabik obsahují (1- iktové až 3- iktové) a dle polohy iktu určím, zda se jedná o segmenty ascendentní neboli vzestupné, descendentní neboli sestupné nebo segmenty akronymické.³⁰

3.4.1.1 Jednoslabičné segmenty

- celkový počet: 10 (2,55 % z celkového počtu segmentů)³¹
- počet arší: jednoslabičné segmenty mohou být logicky pouze jednoiktové
- poloha iktů:
 - v tomto případě se může iktus vyskytovat pouze na první, tzn. zároveň na poslední slabice
 - ◆ rytmus: žádný
 - příklady segmentů z korpusu:

²⁹ Viz 2.4.1 Iktovost slabik

³⁰ Viz 2.4 Rytmické členění

³¹ Viz str. 36

- /chī/- 3x (13A kuòzhǎn 1.)³²
- /lái/ -1x (13A kuòzhǎn 2.)
- /hǎo/- 6x (13A huídá 2.)

Jednoslabičné segmenty se ve mnou analyzovaném textu objevují jen mizivě. Z celkového počtu 10 jednoslabičných segmentů se 6 segmentů vyskytuje v pozici na začátku věty a tvoří samostatný kolón. Jsou jimi souhlasné odpovědi na předem kladenou otázku. 1 segment stojí uprostřed a 3 v pozici na konci kóla. Segmenty na konci kóla jsou převážně slovesa. Všechny jednoslabičné segmenty mého korpusu jsou plně tónické.

3.4.1.2 Dvojslabičné segmenty

- celkový počet: 153 (39,03 % z celkového počtu všech segmentů)
- počet arší: 1 (nacházejí-li se v rámci jednoho segmentu dvě iktové slabiky vedle sebe, prominentnější je pouze jedna z nich)³³
- poloha iktů:
 - na první slabice: 64 (téměř 42 % všech dvojslabičných segmentů)
 - ◆ rytmus: descendentní³⁴
 - příklady segmentů z korpusu:
 - /wǒ-hen/ (1A kuòzhǎn 2.)
 - /hǎo-ma/ (1A tìhuàn 1.)
 - /shénme/ (13A kuòzhǎn 1.)
 - /èr-wei/ (13A kuòzhǎn 1.)
 - /xièxie/ (13A huídá 1.)
 - /ni³-xiang/ (13B tiánkòng 6.)
 - /shen²me/ (13B tìhuàn 2.)
 - /chī-dianr₃/ (13A tiánkòng 1.)
 - /tāmen/ (1B tìhuàn 2.)
 - /nǐ-ne/ (1B huídá 2.)
 - /shēnti/ (1A tìhuàn 1.)

³² Tímto stylem odkazují na konkrétní větu korpusu. Segment najdeme v lekcí 13A, cvičení kuòzhǎn, větě nebo cvičení 1. Stejným způsobem jsem odkazovala na korpus i v rámci dalších segmentů či kól.

³³ Viz 2.4.4 Akronymický rytmus

³⁴ Viz 2.4.2 Descendentní rytmus

- na druhé slabice: 89 (58 % všech dvojslabičných segmentů)
 - rytmus: ascendentní³⁵
 - příklady segmentů z korpusu:
 - /hen-hǎo/ (1A tìhuàn 2.)
 - /zài-jiàn/ (1A tiánkòng 9.)
 - /yì-huǐr/ (13A kuòzhǎn 2.)
 - /yìgòng/ (13A tiánkòng 4.)
 - /mǐfàn/ (13B kuòzhǎn 2.)
 - /jǐ-wèi/ (13A fānyì A3.)
 - /lǎoshī/ (1B tiánkòng 7.)
 - /nǐ-hǎo/ (1A fānyì B8.)
 - /kànjiàn/ (1B kuòzhǎn 1.)
 - /gāoxìng/ (1A fānyì B5.)

typy rytmického sledu	absolutní četnost	relativní četnost
descendentní	64	41,83 %
ascendentní	89	58,17 %

Tabulka č. 6: Dvojslabičné segmenty

U segmentů tvořených dvěma slabikami může být iktus realizován na první nebo na druhé slabice. V mém vzorku převládají ze 3/5 segmenty s arší na 2. slabice, tedy ascendentní. Segmenty s descendentním rytmickým sledem, a tedy i iktem na 1. slabice jsou v mém korpusu zastoupeny ze 2/3.

3.4.1.3 Trojslabičné segmenty

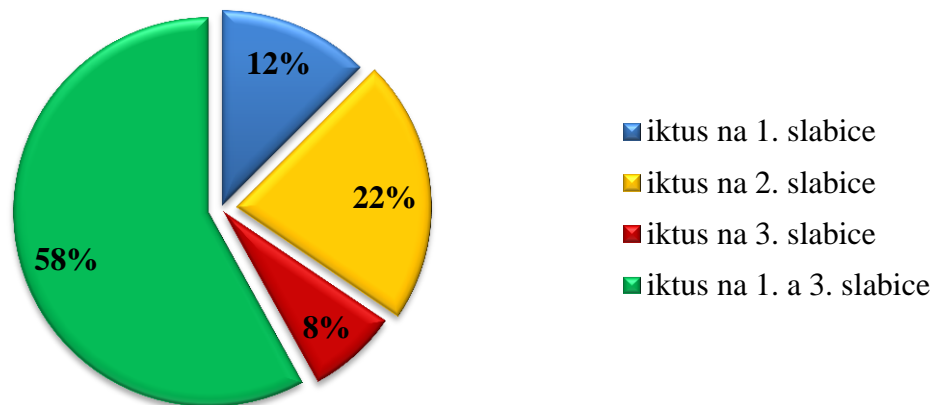
- celkový počet: 160
- počet arší: v mém korpusu se vyskytují segmenty s jedním iktem (59 % trojslabičných segmentů) nebo dvěma ikty (41 %)
- poloha iktů: v rámci jednoiktových segmentů (66)
 - na 1. slabice: 20 segmentů
 - rytmus: descendentní
 - příklady segmentů z korpusu:
 - /wǒ-yě-hen/ (1B kuòzhǎn 2.)

³⁵ Viz 2.4.3 Ascendentní rytmus

- /nín-shēnti/ (1A tìhuàn 1.)
- /nín-hǎo-ma/ (1B tiánkòng 1.)
- /lái-yi-ge/ (13B fānyì 5.)
- /chī-shen₂me/ (13B kuòzhǎn 2.)
- /tā-hǎo-ma/ (1B tìhuàn 2.)
- na 2. slabice: 34 segmentů
 - rytmus: descendentní s předklonkou (proklitikem): (23)
 - příklady segmentů z korpusu:
 - /ni-shēnti/ (1A tìhuàn 1.)
 - /wǒ-gēge/ (1A tìhuàn 2.)
 - /ni-bàba/ (1B tìhuàn 2.)
 - /ni-xǐhuan/ (13B tìhuàn 1.)
 - /wo-jiějie/ (1A tìhuàn 2.)
 - rytmus: ascendentní s příklonkou (enklitikem): (11)
 - příklady segmentů z korpusu:
 - /nín-hǎo-ma/ (1B tiánkòng 7.)
 - /wo-jiù-lai/ (13A kuòzhǎn 2.)
 - /xiang-chī-dianr/ (13B kuòzhǎn 1.)
 - /lai-yì-wan/ (13B tiánkòng 7.)
 - na 3. slabice: 12 segmentů
 - rytmus: ascendentní
 - příklady segmentů z korpusu:
 - /chi-mǐfàn/ (13B huídá 2.)
 - /lai-liǎng-píng/ (13B tiánkòng 9.)
 - /chi-chūnjuǎnr/ (13B tìhuàn 1.)
 - /chi-miàntiáo/ (13B tìhuàn 1.)
- u jednoslabičných dvojiktových segmentů, kterých je v mém vzorku přesně 94, se mohou arse objevovat pouze v pozici na 1. a 3. slabice
 - rytmus: akronymický
 - příklady segmentů z korpusu:
 - /wo³-hen-hǎo/ (1A fānyì 1.)
 - /kànjian-nín/ (1B kuòzhǎn 1.)
 - /hěn-gaoxing/ (1B kuòzhǎn 2.)
 - /chén-laoshī/ (1B tìhuàn 1.)

- /zǎoshang-hǎo/ (1B tìhuàn 1.)
- /wo³-jiu-lái/ (13A kuòzhǎn 1.)
- /li³bian-qǐng/ (13A huídá 2.)
- /táng-cù-yú/ (13-B kuòzhǎn 2.)
- /pí'ěrsēn/ (13B tiánkòng 9.)
- /zen³me-yàng/ (13B fānyì 2.)
- /rènshi-ni³/ (1A tiánkòng 1.)
- /**tā**-hen-hǎo/ (1A tìhuàn 2.)
- /**wǒ**-ye-hen³/ (1A tiánkòng 6.)
- /kànjian-nin²/ (1B kuòzhǎn 1.)
- /zǎoshang-hao³/ (1B tiánkòng 2.)
- /děng-yi-huir³/ (13A kuòzhǎn 1.)
- /lái-yi-wan³/ (13B huídá 2.)

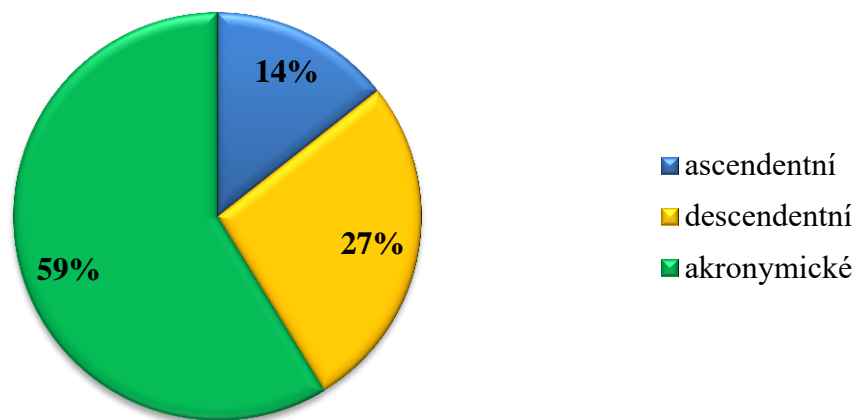
Zastoupení trojslabičných segmentů podle polohy iktu

Graf č. 2: Zastoupení trojslabičných segmentů podle polohy iktu

Ve mnou analyzovaném vzorku je v rámci jednoiktových segmentů arse realizována nejčastěji na druhé slabice. Dvojiktové segmenty, jež mají iktus na 1. a 3. slabice, jsou segmenty s akronymickým rytmickým sledem.

Zastoupení trojslabičných segmentů podle typu rytmu

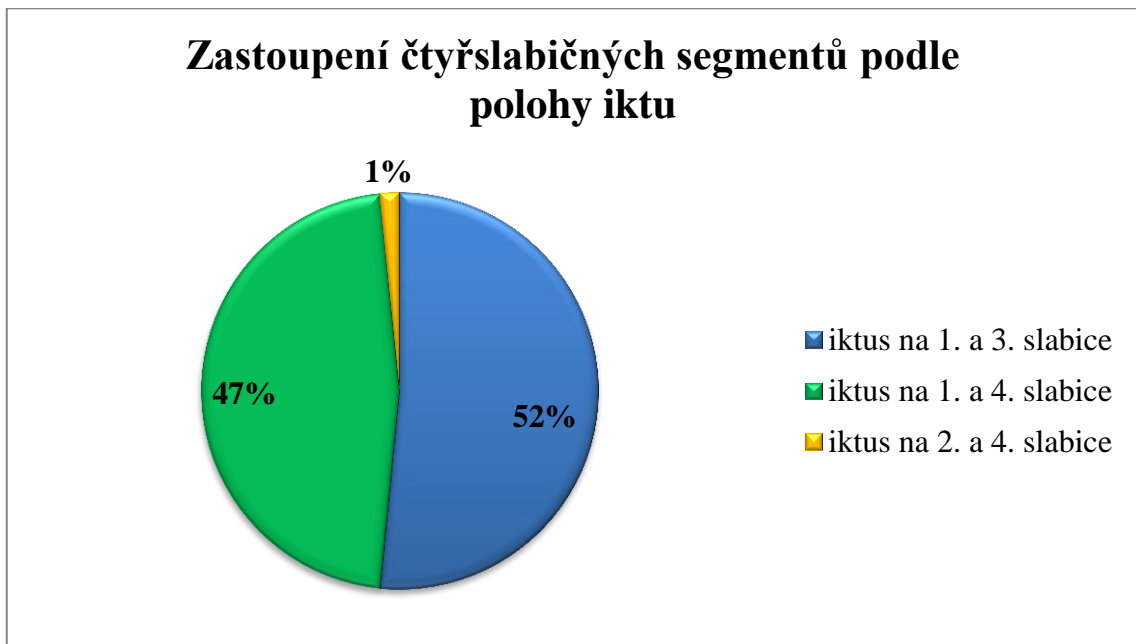
Graf č. 3: Zastoupení trojslabičných segmentů podle typu rytmu

Segmenty s akronymickým rytmickým sledem mají v mém vzorku nejsilnější zastoupení. Tvoří asi tři pětiny všech tříslabičných segmentů. O polovinu méně pak mají segmenty s descendentním rytmem. Jedna šestina všech tříslabičných segmentů je tvořena segmenty s ascendentním rytmem.

3.4.1.4 Čtyřslabičné segmenty

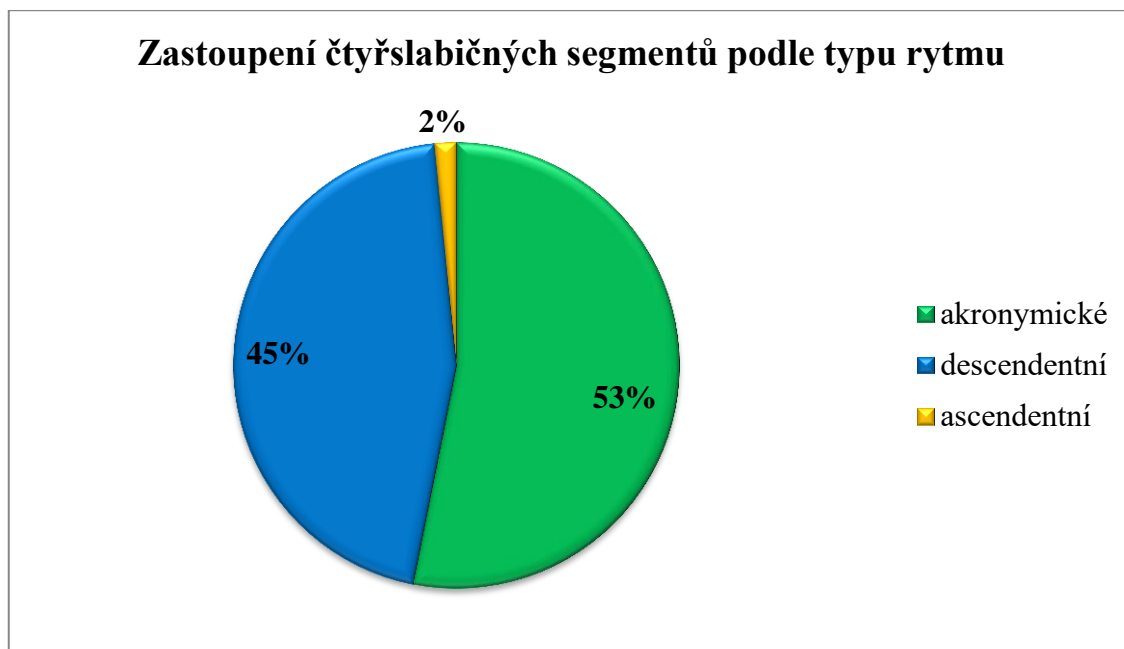
- celkový počet: 64
- počet arší: v mém vzorku se objevují pouze segmenty dvojiktové
- poloha iktů:
 - na první a třetí slabice: 33 segmentů
 - ◆ rytmus: descendentní + descendentní (29)
 - příklady segmentů z korpusu:
 - /**t**āmen-shēnti/ (1A tìhuàn 1.)
 - /chī-dianr-shen²me/ (13B huídá 4.)
 - /zài-lai-yi²-ge/ (13B huídá 4.)
 - /**h**ē-dianr-shénme/ (13B tiánkòng 2.)
 - /nīmen-shēnti/ (1A tìhuàn 1.)
 - /chī-dianr₃-shénme/ (13A kuòzhǎn 1.)
 - /hai²shi-jiǎoz/ (13B kuòzhǎn 2.)
 - /hai²shi-mántou/ (13B tìhuàn 1.)
 - /hē-dianr-shénme/ (13B huídá 3.)

- ◆ rytmus: akronymický s příklonkou (4)
 - příklady segmentů z korpusu:
 - /suān-la-tāng-ba/ -4x (13B fānyì A5.)
- na první a na čtvrté slabice: 30 segmentů
 - ◆ rytmus: akronymický (30)
 - příklady segmentů z korpusu:
 - /wo³men-hen-hǎo/ (1A tìhuàn 2.)
 - /wo³-hen-gāoxìng/ (1A fānyì B2.)
 - /zhe⁴-shi-càidān/ (13A fānyì 5.)
 - /hai²shi-chǎofàn/ (13B tìhuàn 1.)
 - /gōng-bao-jidīng/ (13B tìhuàn 2.)
 - /yú-xiang-ròusī/ (13B tìhuàn 2.)
 - /**tā**men-hen-hǎo/ (1A tìhuàn 2.)
 - /**wǒ**-ye-hen-hǎo/ (1A tiánkòng 3.)
 - /**wǒ**-hen-gāoxìng/ (1B kuòzhǎn 4.)
- na druhé a čtvrté slabice: 1 segment
 - ◆ rytmus: ascendentní
 - příklad segmentu z korpusu:
 - /wo-hen³-gāoxìng/ (1A kuòzhǎn 2.)

Graf č. 4: Zastoupení čtyřslabičných segmentů podle polohy iktu

V mém vzorku jsou zastoupeny pouze čtyřslabičné segmenty se dvěma ikty. Tyto ikty se nejčastěji vyskytují na první a třetí slabice (Celkově $\frac{1}{2}$ všech segmentů). Segmentů s ikty na první a čtvrté slabice je pouze o tři méně a segmenty s iktem na druhé a čtvrté slabice se v korpusu vyskytují jen velmi zřídka. Jednoiktové segmenty se v mém vzorku nevyskytují vůbec.

Graf č. 5: Zastoupení čtyřslabičných segmentů podle typu

Ve výše uvedeném grafu uvádím zastoupení čtyřslabičných segmentů podle typu rytmického sledu. U segmentů tvořených čtyřmi slabikami se v mém vzorku nejčastěji objevuje akronymický rytmický sled (Více než $\frac{1}{2}$). Ten je tvořen z jedné desetiny akronymickými sledy s příklonkou a z devíti desetin akronymickým sledem jako celkem. Oproti tříslabičným segmentům, které jsou zastoupeny pouze z jedné třetiny descendentními sledy, jsou segmenty čtyřslabičné zastoupeny téměř polovinou tohoto typu sledu. Segment s ascendentním rytmem je v mém vzorku pouze jeden.

3.4.1.5 Pětislabičné segmenty

- počet segmentů: 5
- počet iktů: v mém korpusu se objevují segmenty dvojiktové (80 %) a trojiktové (20 %)
- poloha iktů: v rámci dvojiktových segmentů (4)
 - na 1. a 4. slabice: 4 segmenty
 - ◆ rytmus: akronymický s příklonkou
 - příklady segmentů z korpusu:

o /ni³men-xiān-kàn-kan/- 4x (13A huídá 1.)

• poloha iktů v rámci trojiktových segmentů (1)

- na 1., 3. a 5. slabice: 1 segment

◆ rytmus: akronymický

➤ příklady segmentů z korpusu:

o /wǒ³-ye-hen³-gāoxìng/ (1A tiánkòng 4.)

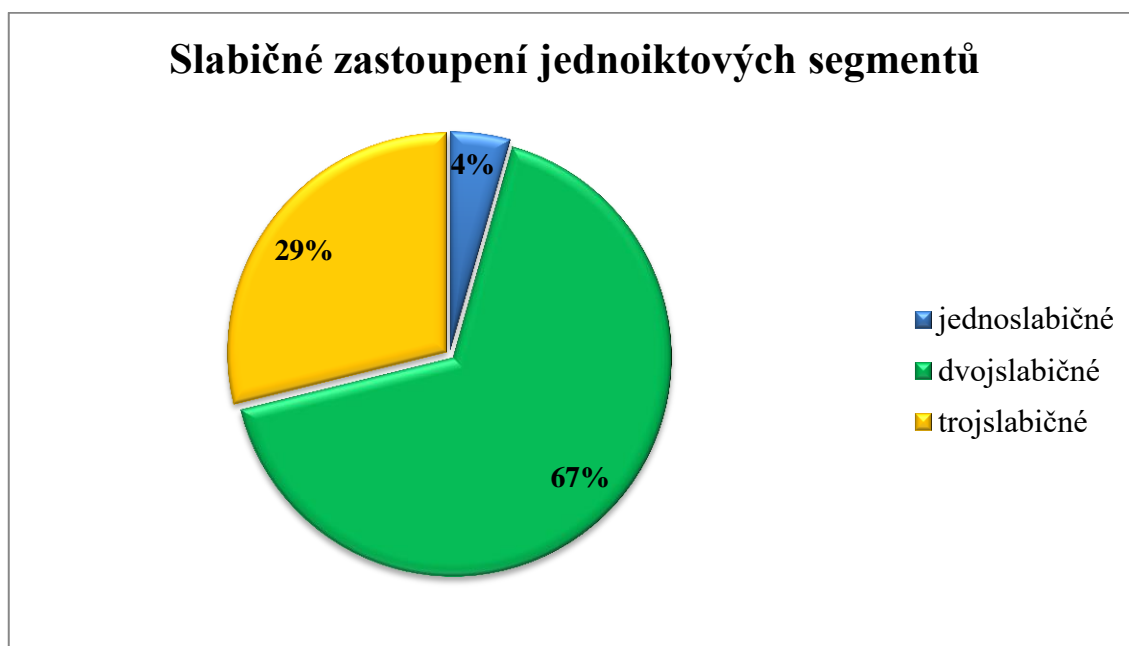
typy rytmického sledu	absolutní četnost	relativní četnost
trojiktový descendentní + ascendentní	1	20%
dvouiktový akronymický	4	80%

Tabulka č. 7: Pětislabičné segmenty

Stejně jako v segmentech tvořených čtyřmi slabiky se u pětislabičných segmentů v mém vzorku nevyskytují segmenty jednoiktové. V celkovém korpusu jsou pětislabičné segmenty zastoupeny pouze 1,28 procenty. Přestože může logicky vzniknout 6 různých možností uspořádání dvou iktů na pěti slabikách, můj vzorek obsahuje pouze jednu z nich, a to iktus na první a čtvrté slabice. U trojiktového segmentu, který je v mém vzorku pouze jeden, jsou ikty realizovány na první, třetí a páté slabice, což je jediná možnost přítomnosti tří iktů na pěti slabikách.

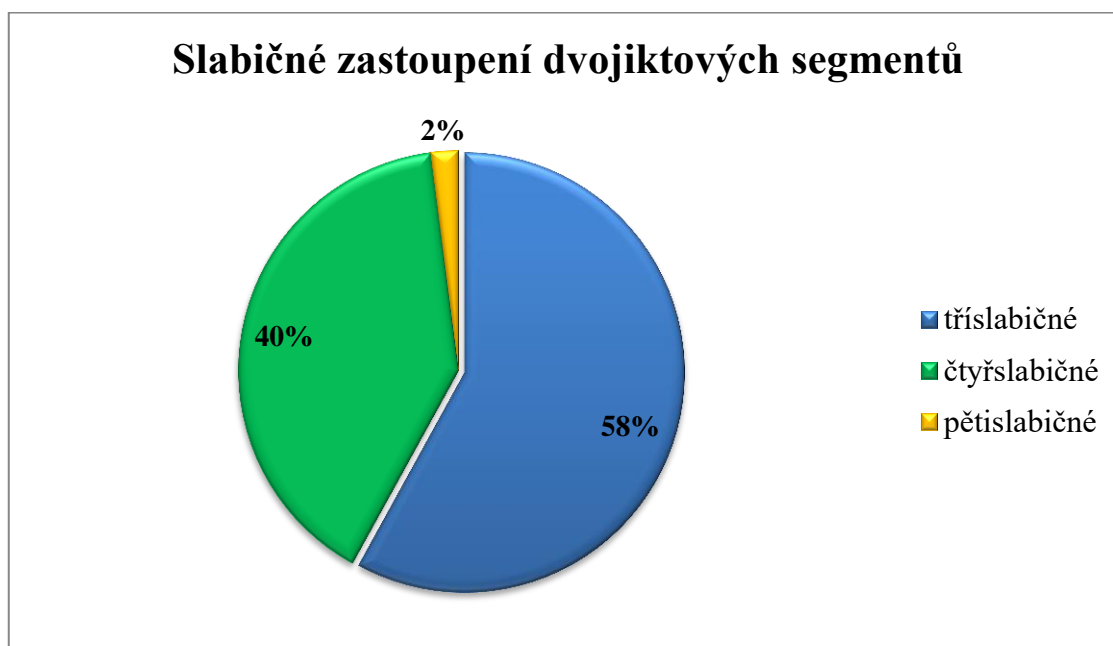
Dle typu rytmického sledu se v korpusu vyskytuje sled descendentně-ascendentní (4/5) a akronymický s příklonkou (1/5). Ascendentní sledy zde zastoupeny nejsou. Vzhledem k tomu, že je můj vzorek tak malý, nejsem s to zobecnit, jaký typ rytmických sledů se v pětislabičných segmentech vyskytuje.

3.4.2 Vyhodnocení rytmů a iktů v segmentech

Graf č. 6: Slabičné zastoupení jednoiktových segmentů

V průběhu zpracování mé analýzy jsem zjistila, že jednoiktové segmenty převažují nad segmenty dvojičnými. Jednoiktových segmentů je cca 3/5, dvojičných segmentů je cca 2/5. V grafech č. 9 a 10 jsem zaznačila strukturu segmentů tvořených jedním a dvěma iktu. Z výše uvedeného grafu vyplývá, že jednoiktové segmenty jsou nejčastěji tvořeny segmenty dvojslabičnými (67 %). Téměř jednu třetinu jednoiktových segmentů tvoří segmenty trojslabičné.

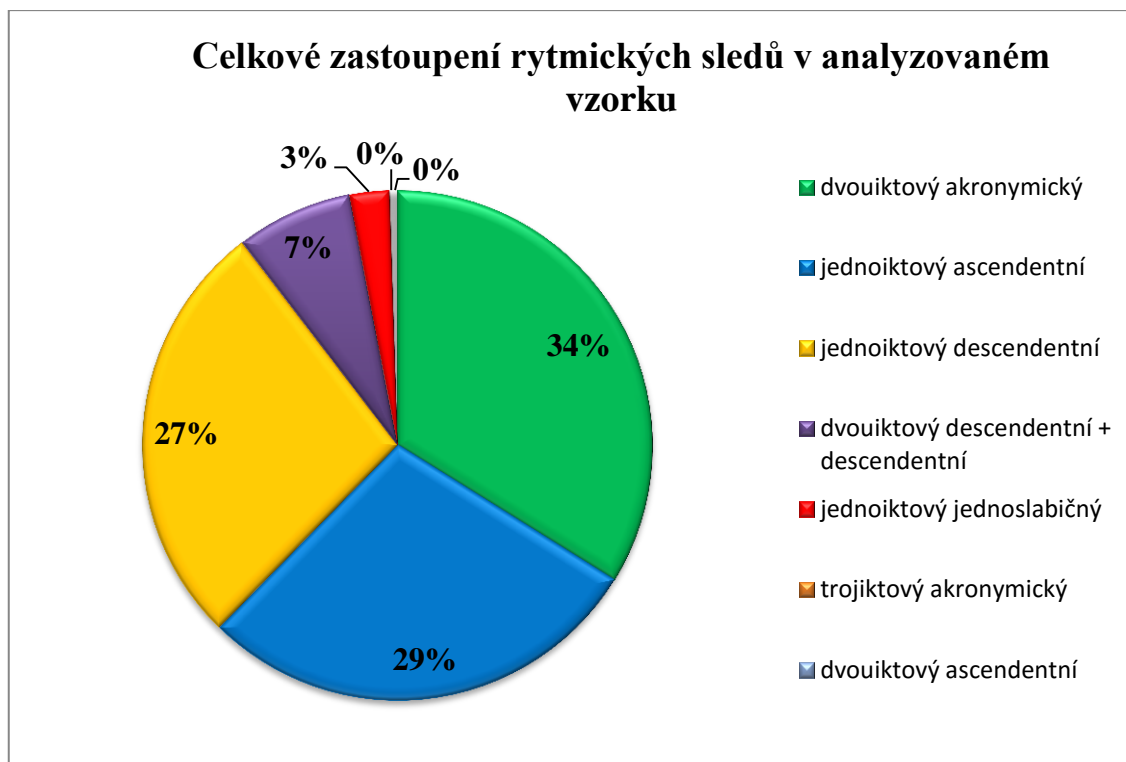
Graf č. 7: Slabičné zastoupení dvojičných segmentů

Co se dvojiktových segmentů týče, nejčastěji se v mém korpusu objevují segmenty trojslabičné (3/5). Méně jsou pak zastoupeny segmenty čtyřslabičné. Pětislabičných segmentů v rámci všech dvojiktových segmentů jsou pouze 2 %. Trojiktový segment je v mém korpusu pouze jeden- pětislabičný. Segmenty tvořené více než pěti slabikami se v ani jednom z analyzovaných textů nevyskytují.

typy rytmického sledu	absolutní četnost	relativní četnost
jednoiktový jednoslabičný segment	10	2,55%
jednoiktový descendentní	107	27,30%
jednoiktový ascendentní	112	28,57%
trojiktový akronymický	1	0,25%
dvouiktový akronymický	132	33,67%
dvouiktový descendentně-descendentní	29	7,40%
dvouiktový ascendentní	1	0,26%

Tabulka č. 8: Celkové zastoupení rytmických sledů v analyzovaném vzorku

V tabulce č. 11 jsem uvedla procentuální zastoupení všech rytmických sledů v korpusu. Nejčastěji jsou v mém vzorku zastoupeny tři typy rytmických sledů, a to dvouiktové akronymické, jednoiktové ascendentní a jednoiktové descendentní. Ty dohromady téměř devět desetin celého analyzovaného vzorku.

Graf č. 8: Celkové zastoupení rytmických sledů v analyzovaném vzorku

Pro lepší přehlednost jsem z dat tabulky č. 7 vytvořila výše uvedený graf. Data jsem uspořádala dle frekvence.

3.4.3 Rytmus v kólech

Rytmické tendence a polohy iktů mohou zkoumat nejen v segmentech, ale i v kólech. V této části mé práce budu analyzovat kóla dle skladby rytmických sledů segmentů, zjistím, jaké typy rytmických schémat se v mém vzorku vyskytují a jaké mají zastoupení. Dále mě bude zajímat poloha segmentů v rámci kól, tedy to, zda se segmenty nacházejí z větší části v pozici na začátku a uprostřed kóla nebo v pozici na konci kóla.

počet segmentů	absolutní četnost	relativní četnost
1	161	61,69 %
2	80	30,65 %
3	17	6,51 %
4	3	1,15 %

Tabulka č. 9: Velikost kól

Co do velikosti kól, objevují se v mém korpusu segmenty tvořené jednou až čtyřmi segmenty. Jak je zřejmé z výše uvedené tabulky, nejčastěji se v mém vzorku

nacházejí kóla tvořená jedním segmentem (61,7 %). Ty spolu s kóly tvořenými dvěma segmenty zaujímají téměř 92,4 % celého korpusu. S přibývajícím počtem segmentů klesá četnost určitého typu kóla. (Kóla tvořená čtyřmi segmenty jsou nejméně frekventovaná). Průměrná délka kóla dosahuje délky 1,52 segmentu.

Abych získala jasnější přehled o rytmických sledech v kólech, zanedbala jsem u segmentů proklitika a enklitika, tedy předklonky a příklonky.³⁶ Protože jednoslabičné segmenty nejsou nositelem rytmu, nezahrnula jsem do analýzy rytmických sledů ani je. Z celkového počtu 269 kól mi po odečtení jednoslabičných segmentů zbylo 261 (což jsou pouze 3% všech kól), které podrobím hlubší analýze.

Segmenty jsou v kólech řazeny v určitém pořadí a vytvářejí několik kombinací rytmických sledů. Pro každý z těchto sledů jsem vytvořila následující zkratky:

D- descendentní (sestupný) sled

A- ascendentní (vzestupný) sled

K- akronymický sled

DD- kombinace dvou descendentních sledů

Znamená to tedy, že kolón /wǒ-yě-hen gāoxìng/, který obsahuje dva rytmické sledy, si ponese zkratku DA (descendentní rytmus se nachází v pozici na začátku kóla, ascendentní rytmus na konci). Třísegmentální kolón /èr-wei chī-dianr₃ shénme/, jež je označen zkratkou DDD, obsahuje jeden descendentní rytmus na začátku, jeden uvnitř a jeden na konci kóla. Stejným způsobem jsem označila i ostatní kóla nacházející se v mém korpusu.

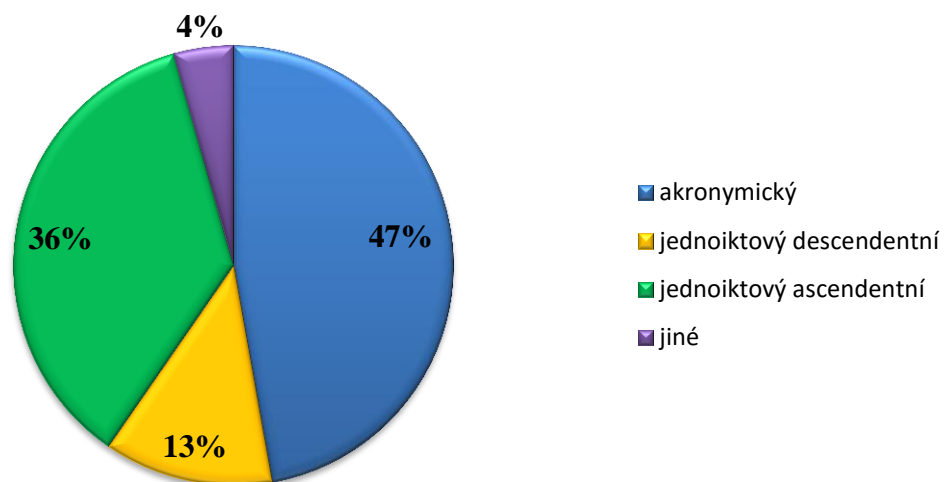
Počet možných realizací rytmů v kólech je v mém vzorku celkem 20. Níže uvedu veškeré kombinace jedno-, dvou-, tří- a čtyřsegmentálních kól a určím jejich početné zastoupení v korpusu.

3.4.3.1 Jednosegmentální kóla

- akronymické (76x), tvoří 47,20 % všech jednosegmentálních kól
- ascendentní (58x), tvoří 36,02 % všech jednosegmentálních kól
- descendentní (20x), tvoří 12,43 % všech jednosegmentálních kól
- jiné (7x), tvoří celkem 4,35 % jednosegmentálních kól

³⁶ Viz 2.2 Lineární větivé členění

Rytmické sledy v jedosegmentálních kólech

Graf č. 9: Rytmické sledy v jedosegmentálních kólech

Z výše uvedeného grafu je patrné, že akronymický rytmičtý sled tvoří asi ½ všech jedosegmentálních kól. Nižší zastoupení mají sledy s ascendentním rytmem, descendentní rytmičtý sled tvoří asi šestinu těchto kól.

Příklady:

- K: /wo³-hen-hǎo/ (1A tìhuàn 2.)
 /wo³-hen-gāoxìng/ (1A fānyì A3.)
 /lǐbian-qìng³/ (13A huídá 2.)
- A: /gāoxìng/ (1A kuòzhǎn 2.)
 /zài-jiàn/ (1A huídá 4.)
 /jiǔ-wèi/ (13A tìhuàn)
- D: /nǐ-ne/ (1A fānyì B1.)
 /xièxie/ (13A huídá 2.)
 /shénme/ (13A tiánkòng 3.)

3.4.3.2 Dvousegmentální kóla

Jak již bylo řečeno výše, v korpusu jsem napočítala celkem 80 dvousegmentálních kól. Ty obsahují přesně 12 různých kombinací jejich sledů.

rytmické sledy dvousegmentálních kól	absolutní četnost	relativní četnost
descendentní + descendentní	15	18,75 %
akronymický + akronymický	12	15 %
descendentní + ascendentní	12	15 %
descendentní + descendentně-descendentní	8	10 %
akronymický + ascendentní	7	8,75 %
ascendentní + ascendentní	6	7,50 %
descendentně-descendentní + akronymický	5	6,25 %
ascendentní + akronymický	4	5 %
descendentní + akronymický	4	5 %
ascendentní + descendentní	3	3,75 %
ascendentní + descendentně-descendentní	2	2,50 %
descendentně-descendentní + descendentní	2	2,50 %

Tabulka č. 10: Rytmičké sledy dvousegmentálních kól

Nejčastěji se v dvousegmentálních kólech vyskytuje kombinace dvou descendentních sledů. Ty tvoří téměř pětinu těchto kól. Spolu s kombinací dvou akronymických sledů a descendentního a ascendentního sledu tvoří téměř polovinu všech dvousegmentálních kól.

Příklady:

DD: /ni-bàba hǎo-ma/ (1B tìhuàn 2.)

/tāmen hǎo-ma/ (1B tìhuàn 2.)

KK: /kànjian-nín wǒ-hen-gāoxìng/ (1B huídá 2.)

/děng-yi-huir³ wo³-jiu-lái/ (13A kuòzhǎn 2.)

DA: /wo-jiějie hen-hǎo/ (1A tìhuàn 2.)

D+D-D: /lái-yi-ge suān-la-tāng-ba/ (13 B tiánkòng 3.)

/ni³-xiang chī-dianr-shen²me/ (13 B tiánkòng 6.)

- KA: /wǒ-ye-hen³ gāoxìng/ (1A tiánkòng 6.)
 /wǒ-ye-hen³ gāoxìng/ (1A kuòzhǎn 2.)
- AA: /yígòng jǐ-wèi/ (13A tìhuàn)
- D-D+K /èr-liang-jiǎoz zen³me-yàng/ (13B fānyì A1)
 /zài-lai-yi²-ge táng-cu-yú/ (13B fānyì A4.)
- AK /lai-liǎng-píng pí'ěrsēn/ (13B fānyì A3.)
- DK: /lái-yi-ge táng-cù-yú/ (13B tìhuàn 2.)
 /lái-yi-ge gōng-bao-jidīng/ (13B tìhuàn 2.)
 /lái-yi-ge yú-xiang-ròusī/ (13B tìhuàn 2.)
- AD: /ni-shēnti hǎo-ma/ (1A kuòzhǎn 1.)
- AD-D: /mǐfàn hai²shi-jiǎoz/ (13B kuòzhǎn 2.)
- D-DD: /nǐmen-shēnti hǎo-ma/ (1A tìhuàn 1.)

3.4.3.3 Třísegmentální kóla

V rámci třísegmentálních kól se v mém vzorku vyskytují pouze 3 typy rytmů:

descendentní + descendentní + descendentní (8x), tvoří 48,06 % těchto kól

ascendentní + ascendentní + descendentně-descendentní (6x), tj. 35,29 % těchto kól

descendentní + ascendentní + descendentně-descendentní (3x), tvoří 17,65 % těchto kól

Příklady:

- DDD: /nǐ-bàba shēnti hǎo-ma/ (1A tìhuàn 1.)
 /èr-wei chī-dianr₃ shénme/ (13A tiánkòng 3.)
- AAD-D: /zhǔshí chī-mǐfàn hai²shi-jiǎoz/ (13B kuòzhǎn 2.)
- DADD: /ni-xǐhuan chī-miàntiáo hai²shi-chǎofàn/ (13B tìhuàn 1.)
 /ni-xǐhuan chī-chūnjuǎnr hai²shi-mántou/ (13B tìhuàn 1.)

3.4.3.4 Čtyřsegmentální kóla

V rámci čtyřsegmentálních kól se v mém vzorku vyskytuje celkem 3x pouze jedna kombinace sledů, a to:

descendentní + akronymický + descendentní + akronymický (DKDK)

Je jím kólon:

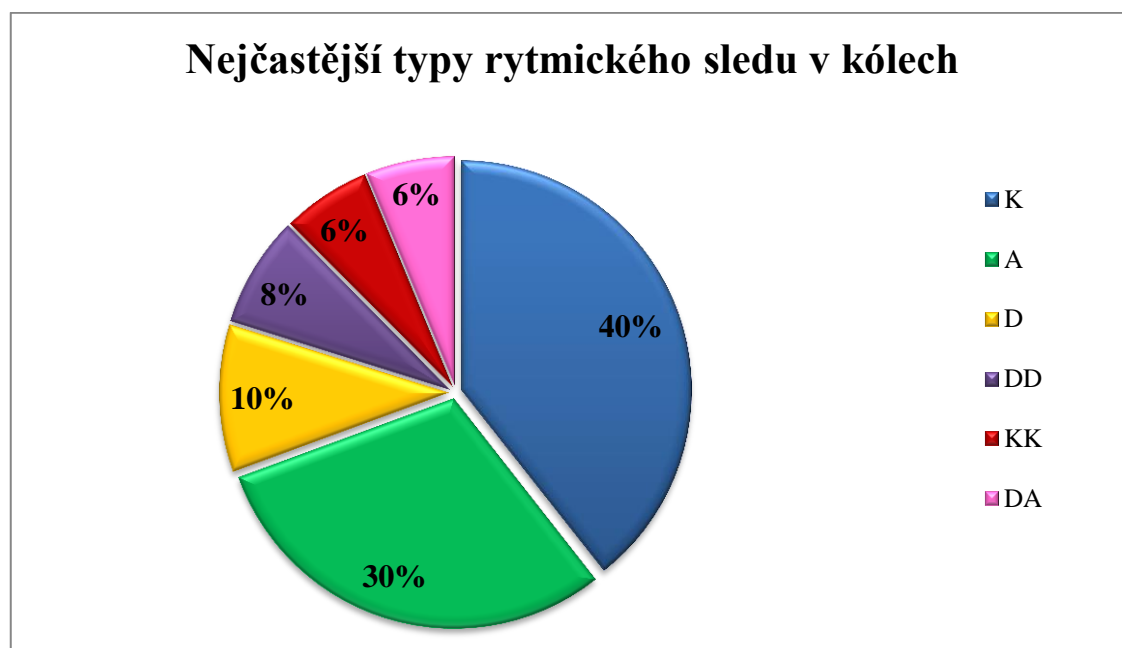
/láí-yi-ge gōng-bao-jidīng he-yi²-ge yú-xiang-ròusī/

(13B tiánkòng 5)

Protože jsou čtyřsegmentální kóla v mém vzorku zastoupena jen minimálně, nemohu obecně říci, jaké jsou typické kombinace sledů těchto kól.

3.4.3.5 Vyhodnocení nejfrekventovanějších kombinačních vzorců

V následující podkapitole se pokusím graficky zobecnit nejfrekventovanější kombinace sledů v mém korpusu.

Graf č. 10: Nejčastější typy rytmického sledu v kólech

Nejfrekventovaněji zastoupené jsou v textu jednosegmentální kóla s akronymickým rytmem. Následují je ascendentní sledy, kterých je jen o něco málo méně (58) a descendentní rytmy, kterých je v celém vzorku 20. Dalo by se říci, že v rámci jednosegmentálních kól je každý druhý rytmický sled právě akronymický. V rámci dvousegmentálních kól má každý pátý segment kombinaci dvou

descendentních rytmtů. Co se trojsegmentálních kól týče, každý druhý segment si nese kombinaci tří po sobě jdoucích descendentních rytmtů.

Naopak dva typy rytmického sledu se v mém korpusu nachází pouze dvakrát.³⁷ V běžné řeči na segment s takovou kombinací rytmických sledů narazíme jen zřídkakdy.

3.4.3.6 Poloha rytmického sledu v rámci kóla

Segmenty se mohou v kólech nacházet v pozici na konci kóla nebo na začátku či uvnitř kóla. Jednosegmentální kóla řadíme vždy k pozici na konci kóla. Při analýze kól jsem zjistila, že dvě třetiny segmentů v mém korpusu se nacházejí v pozici na konci kóla.

typ rytmického sledu	pozice na začátku nebo uvnitř kóla	pozice na konci kóla
jednoiktové ascendentní	26,78 %	73,22 %
jednoiktové descendentní	55,96 %	44,04 %
akronymické	15,08 %	84,92 %
jiné	31,43 %	68,57 %

Tabulka č. 11: Pozice sledu v kólu

Z tabulky, která je uvedena výše, je zřejmé, že pozice na začátku či uvnitř kóla je pro segmenty s descendentním rytmem v mém vzorku jen o téměř 12 % častější než pozice na konci kóla. U segmentů s ascendentními rytmy jsem zaznamenala rozdíly vyšší. Až 73,22 % ascendentních segmentů stojí v pozici na konci kóla, zbylých 26,78 % ascendentních rytmtů se objevuje na začátku či uvnitř kóla. Dalo by se tedy říci, že jednoiktové segmenty se z 59 % nacházejí na konci kóla a ze 41 % v pozici na začátku či uvnitř kóla. Velké rozdíly v rámci poloh v kólech jsem zaznamenala i u dvojiktových segmentů s akronymickým rytmem. V mém korpusu značně převažují akronymické segmenty v pozici na konci kóla (84,92 %). Zbylých 19 segmentů s akronymickým rytmem (15,08 %) stojí na začátku či uvnitř kóla. Přesto, že se descendentní sledy objevují o pár procent a častěji v pozici na začátku či uvnitř kóla, obecně převažuje v korpusu postavení segmentů na konci kóla (67,3 %). Segmenty v postavení na začátku nebo uvnitř kóla tvoří pouze 31,7 % celého vzorku.

³⁷ Viz Tabulka č. 10: Rytmické sledy dvousegmentálních kól

typ rytmického sledu	pozice na začátku nebo uvnitř kóla		pozice na konci kóla	
	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost
ascendentní	30	24,79 %	82	31,42 %
descendentní	61	50,41 %	48	18,39 %
akronymický	19	15,71 %	107	41,00 %
jiné	11	9,09 %	24	9,19 %

Tabulka č. 12: Pozice jednotlivých typů rytmů v rámci kóla

Z tabulky č. 10 můžeme vyčíst, že descendentní sledy tvoří $\frac{1}{2}$ všech sledů v pozici na začátku či uvnitř kóla. V pozici na konci kóla tvoří tento typ rytmu téměř pětinu všech segmentů. Akronymický rytmický sled tvoří více než $\frac{2}{5}$ všech typů sledů v pozici na konci kóla, v pozici na začátku kóla je jeho zastoupení pouze šestinové. Ascendentní rytmický sled z $\frac{1}{4}$ zastupuje všechny sledy na začátku či uvnitř kóla, Jeho zastoupení na konci kóla je téměř třetinové.

4. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo popsat charakteristiku prozodicky transkribovaného textu *Učebnice čínské konverzace*, konkrétně oddílů 1A, 1B, 13A a 13B. V teoretické části jsem definovala základní prozodické pojmy, jako jsou lineární a rytmické členění vět, sedm stupňů prominence či iktovost slabik. Poté jsem na základě zvukové nahrávky opatřila výše zmíněné oddíly prozodickými značkami. To mi umožnilo vymezit v textu kóla a segmenty a určit stupeň prominence jednotlivých slabik.

V praktické části bakalářské práce jsem pracovala s textem korpusu, který se skládá z 221 vět, 269 kól, 392 segmentů, 862 slov a 1117 slabik. Nejdříve jsem dle audionahrávky určila průměrnou rychlost promluvy. Ta činí 119,60 slabik za minutu. Následně jsem v rámci lineárního členění textu zjistila, že dvojslabičné a trojslabičné segmenty tvoří dohromady 80 % celého korpusu, zbytek je tvořen jednoslabičnými, dvojslabičnými a pětislabičnými segmenty. Vypočítala jsem průměrné délky vět, kól, segmentů a slabik. Segment v mém vzorku má průměrnou délku 2,72 slabiky. Zjistila jsem, že rozdíly v průměrných délkách jednotlivých oddílů nejsou příliš výrazné. U oddílu 13B, který obsahuje vyšší počet slabik v porovnání se zbylými třemi analyzovanými oddíly, můžeme sledovat nepatrně vyšší odchylky od celkových průměrů (věty této lekce jsou průměrně tvořeny o 2,5 slabiky a 0,4 segmentu více než je celkový průměr, kóla lekce 13B obsahují průměrně o 2 slabiky více než texty celého korpusu).

Velkou pozornost jsem zaměřila na problematiku rytmického členění textu. Zjistila jsem, že jednoiktové a dvouiktové segmenty jsou v korpusu zastoupeny v poměru 3:2. Jednoiktové segmenty jsou z 67 % tvořeny segmenty dvojslabičnými. Třetinu segmentů s jedním iktem tvoří segmenty trojslabičné. V rámci dvojiktových segmentů se v korpusu ze 3/5 objevují segmenty trojslabičné. Nižší zastoupení pak nesou segmenty čtyřslabičné. Akronymický rytmus, jednoiktový ascendentní rytmus a descendentní rytmus tvoří 90 % celého korpusu. Převážnou většinu zbylých 10 % ostatních rytmů představuje dvouiktový descendentně-descendentní rytmický sled.

V rámci dvojslabičných segmentů převládají ze 3/5 segmenty s arsí na druhé slabice, tedy ascendentní. Segmenty s descendentním rytmickým sledem jsou v dvojslabičných segmentech zastoupeny pouze ze 2/5. U tříslabičných segmentů se ze

3/5 objevuje akronymický rytmický sled. Descendentní sled tvoří čtvrtinu těchto segmentů a ascendentní sled pouze šestinu. U více než poloviny všech čtyřslabičných segmentů se iktus nachází na 1. a 3. slabice. Stejnou mírou je zastoupen i akronymický rytmický sled. Pětislabičných segmentů se v mém vzorku vyskytuje pouze pět. Ty jsou ze 4/5 tvořeny dvouiktovým akronymickým sledem, zbytek tvoří trojiktový descendentně-ascendentní typ rytmu.

V poslední části práce jsem se zaměřila na analýzu rytmických tendencí v rámci kól. Jednosegmentální a dvousegmentální kóla tvoří 92 % analyzovaného textu. Nejfrekventovanějším sledem v jednosegmentálních kólech je sled akronymický (tvoří téměř polovinu těchto kól). V dvousegmentálních kólech se nejčastěji vyskytuje kombinace dvou descendentních sledů (18,75 %). Ascendentí a akronymický sled se převážně vyskytují v pozici na konci kóla, descendentní v pozici na začátku či uvnitř kóla.

Jak jsem zmiňovala již výše, v bakalářské práci jsem analyzovala text dlouhý 1117 slabik. V průběhu zpracování tématu nastala otázka, zda bych dospěla ke stejným zjištěním, kdybych analyzovala text delší. Tato otázka by mohla být podnětem pro další výzkum.

5. Resumé

Chinese language has a very complex prosodic system, which is demonstrated on a hierarchy of sentence structuring into colas, segments or syllables and also on a scale of syllable prominence. During the language communication one must pay higher attention to the suprasegmental elements, even more importantly, when communicating in Chinese, which represents a tonal language. Wrong speech structuring, incorrect intonation or incorrect pronunciation of voiced and unvoiced phones at speech will immediately reveal a non-native speaker. In this bachelor thesis I focus especially on the problematics of prosodic characteristics of Chinese language. Firstly, will be described the basic prosodic traits of Chinese language. Detailed analysis will be conducted on the text with the length of 1117 syllables, which is a part of course book *Učebnice čínské konverzace*, written by doc. David Uher. I will focus on the above mentioned linear structuring of the text and determine the average length of sentences, colas and segments of my corpus. Within the rhythmical structuring, the focus will be put on the structure of the segments and colas. Further, I will determine the proportional representation of one-ictus and two-ictus segments based on my corpus, together with defining whether these represent descending, ascending or acronymic character of rhythmical sequence. I will analyze the prominence of particular syllables, specifically whether these syllables represent emphatically tonal syllables, fully tonal syllables, syllables with weakened prominence or atonal syllables, and at the same time, if these syllables are ictic syllables (arses) or non-ictic syllables (thezes).

Key words: prosodic transcription, linear structure, rhythm, segment, colon

6. Seznam pramenů a použitých zdrojů

6.1. Prameny

UHER, David, Xuemin LIU a Jakub VYKOUKAL. *Učebnice čínské konverzace*. Vyd. 1. Praha: Leda, 2007. ISBN 978-80-7335-109-0. [audionahrávka]. Dostupné z: <http://www.ulozto.cz/xJ8aGXny/cvucko-1-zip>

6.2. Literatura

DOBEČKA, Vlastimil. *Prozodická transkripce čínského textu BYD 109-120*. Olomouc, 2015. Magisterská práce. Univerzita Palackého v Olomouci.

KANE, Daniel. *Knižka o čínštině*. Vyd. 1. Překlad Lukáš Havlíček. Mirošovice: Desert Rose, 2009. ISBN 978-80-903296-1-4.

ŠVARNÝ, Oldřich. *Hovorová čínština v příkladech I*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1998. ISBN 80-7067-817-8.

ŠVARNÝ, Oldřich. *Hovorová čínština v příkladech II*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1998. ISBN 80-7067-818-6.

ŠVARNÝ, Oldřich. *Hovorová čínština v příkladech III*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1998. ISBN 80-7067-819-4.

ŠVARNÝ, Oldřich. *Hovorová čínština v příkladech IV*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1998. ISBN 80-7067-820-8.

ŠVARNÝ, Oldřich a David UHER. *Hovorová čínština: úvod do studia hovorové čínštiny*. 2. přeprac. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. ISBN 80-244-0298-X.

ŠVARNÝ, Oldřich a David UHER. *Prozodická gramatika čínštiny*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4205-1.

TĚŠITELOVÁ, Marie. *Kvantitativní lingvistika*. Praha: SPN, 1987.

UHER, David a Tereza SLAMĚNÍKOVÁ. *Prozodická analýza monologu. Dálný východ*. 2015, č. 2, s.104–115. ISSN 1805-1049.

6.3. Elektronické zdroje

Katedra asijských studií: Členové katedry [online]. Olomouc, 2016 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: http://www.kas.upol.cz/katedra/clenove_katedry/Uher_David.html

TŘÍSKOVÁ, Hana. Za Oldřichem Švarným a jeho prozodickou transkripcí čínštiny. *Nový Orient* [online]. 2011, č. 3, s. 40-43 [cit. 1.5.2015]. ISSN 0029-5302. Dostupné z: http://www.orient.cas.cz/miranda2/export/sitesavcr/data.avcr.cz/humansci/orient/kontakty/pracovnici/publikace/Triskova/Svarny_NO_2011_No3.pdf